Dit blad ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:
HOOFDBESTUUR. . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG
VOORLICHTINGENDIENST . . . . . } TEL. 14519. POSTGIRO 114574

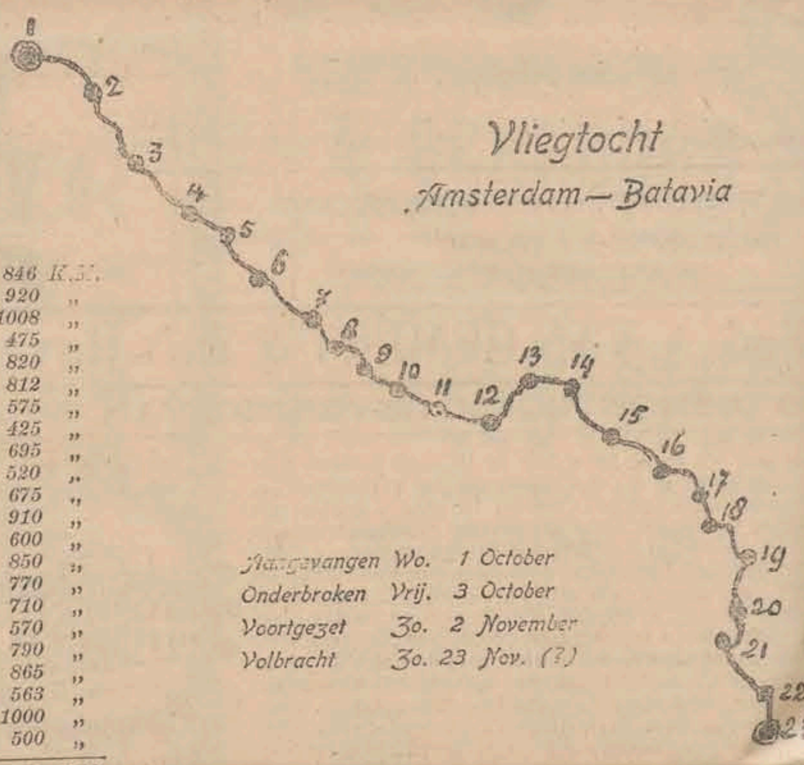
MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd en gezonden aan de Redactie, HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG. - TELEFOON 14519. - POSTGIRO 14574

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich in Nederl. tot den Administr.: HEULSTRAAT 17, Tel. 14519. Postgiro 14574, in Ned.-Indië tot den Hoofdvertegenw. te SOEMENEP (Madoera) Mr. K. FAUSER. Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20. Tel. Interc. 11987*. Postgiro No. 17260, beiden DEN HAAG.

De Vliegtocht Holland-Indië.

Route

1— 2	Amsterdam—Praag	846 K.M.
2— 3	Praag—Belgrado	920 „
3— 4	Belgrado—Constantinopel	1008 „
4— 5	Constantinopel—Angora	475 „
5— 6	Angora—Aleppo	820 „
6— 7	Aleppo—Baghdad	812 „
7— 8	Baghdad—Basra	575 „
8— 9	Basra—Bushir	425 „
9—10	Bushir—Bender Abbas	695 „
10—11	Bender Abbas—Chabar	520 „
11—12	Chabar—Karachi	675 „
12—13	Karachi—Multan	910 „
13—14	Multan—Ambala	600 „
14—15	Ambala—Allahabad	850 „
15—16	Allahabad—Calcutta	770 „
16—17	Calcutta—Akyab	710 „
17—18	Akyab—Rangoon	570 „
18—19	Rangoon—Bangkok	790 „
19—20	Bangkok—Sengora	865 „
20—21	Sengora—Medan	563 „
21—22	Medan—Muntok	1000 „
22—23	Muntok—Batavia	500 „
	Totaal	15899 K.M.

In aansluiting bij het slot van het overzicht in het vorig Kol. Weekblad, eindigend met: „Wo. 12 Nov. zijn de vliegers naar Allahabad vertrokken", volgt hieronder het vervolg van het journaal der kranige verrichtingen van het moedige driemanschap: Van der Hoop—Van Weerden Poelman—Van den Broeke.

De afstand van Ambala naar Allahabad bedraagt 850 K.M. (zie boven); deze étappe — volgens den hr. V. d. H. de moeilijkste — is op Wo. 12 Nov. zonder tegenspoed in 6 uur en 3 kwartier volbracht.

Do. 13 Nov. is de F. VII om 7 uur v.m. uit Allahabad vertrokken om naar Calcutta te vliegen, waar het vliegtuig om 2 uur arriveerde; de bemanning werd er hartelijk verwelkomd door den Nederl. consul-generaal en leden van de Hollandsche kolonie.

Vrij. 14 Nov. verliet de F. VII het vliegveld te Calcutta en landde des middags te Akyab na een goede reis, blijkens het bij aankomst afgezonden telegram: vliegtuig, motor en wij verkeeren in den besten toestand.

Za. 15 Nov. is van Akyab naar Rangoon gevlogen; de hr. V. d. Hoop seinde uit die plaats o.m.: Wij zijn alhier aangekomen. Van het oorspronkelijk voornemen om door te vliegen naar Bangkok zijn we teruggekomen wegens de moeilijkheden op het traject Rangoon-Bangkok: lastig te passeeren bergen en geen landingsterreinen.

Zo. 16 Nov. heeft de bemanning een rustdag gehouden.

Ma. 17 Nov. is de reis van Rangoon naar Bangkok vervolgd en naar wensch volbracht. Na aankomst in Bangkok kon zelfs geseind worden: „Het vliegtuig heeft een schitterende vlucht gehad over bergen en oerwouden."

Di. 18 Nov. is de F. VII des morgens naar Sengora vertrokken en 's middags, na een goede vlucht, op vlotte wijze in die plaats geland. Na aankomst seinde Van der Hoop o.m.: Naar onze eenparige meening behooren wij hier twee dagen te ... voor het opschuren van de kleppen van den ...

In het vorig Kol. Weekbl. schreven we: „... neer het verdere gedeelte der Holland—Indië-... regelmatig, zonder onderbreking verloopt en ... ren dag een étappe wordt afgelegd, zal Van ... Hoop c.s. op Di. 18 November te Medan den ... schen bodem betreden en den 20en het ein... Batavia bereiken."

Nu evenwel op Zo. 16 Nov. niet is gevlogen, het oponthoud in Sengora twee dagen vordert, er dus drie vliegdagen verloren gegaan en ku... de vliegers op zijn vroegst in Medan arriveeren Vrij. 21 Nov.

Dat hen in die plaats een welverdiende huld... worden gebracht heeft men reeds in het vorig Weekbl. kunnen lezen.

Geschiedkundige Feiten - Jaarcijfers - Terreinen.

In 't uitnemende Haagsche Post-Jaarboekje ... 1924 vindt men op blz. 244—247 „*Mijlpalen ... schiedenis*": 'n tijdrekenkundige tafel, b... de wereldgeschiedenis — dus niet beperkt ... van één natie waarin de grote gebeurtenissen ... meld zijn naar tijdsorde, binnen veler bereik, iets waarnaar zeker velen met mij lang ... hebben. Waarschijnlik hadden vele lezers van ... Weekblad het toegejuicht, wanneer de gebeur-nissen in N.-I. erin ruimer vermelding gevonden hadden.

Ik geloof dat geschiedschrijvers 't praktische ... hunner werken verhogen zouden door *meer in 't g... lopende vermelding van 't jaar, waarin*

...fde voorvalt. In Blok's Geschiedenis van het ...erl. Volk, 2de druk, wordt de gang der hoofd...rtenis (mag ik het kortheidshalve zó noe...n?) duidelik kenbaar gemaakt, en tevens bij na...n makkelik vindbaar door vermelding ervan in ...itale letters aan 't hoofd van elke bladzijde. ...mer, dat daarbij niet gevoegd is: *'t jaartal!*
...ij bestudeering van Lange's „Het Nederl. O.-I. ... ter Westkust van Sumatra" (1852), Kielstra's ...chiedkundige bijdragen, in 't biezonder die be...ffende Sumatra, trof het mij, dat, bij tijdreken...ndig uiterst nauwkeurige beschrijving van 't his...jes verloop, veelal 't jaarcijfer slechts de éérste ...l vermeld staat; in 't vervolg zijn slechts ...nd- en dagiekening bekend gesteld tot aan ...nd van 't jaar. Bij naslaan is men genoodzaakt, ...ok 't jaar te weten, pagina's terug te gaan, met ...ar van overslaan. In de betrekkelike werken in ...n bezit — en zo ook in de historiese gedeelten ...de Encyclopaedie van N.-I., 2e druk — vulde ...el aan, of kwam er aan tegemoet door *op elke ...zijde in margine te vermelden 't lopende jaar,* ...ook geleidelike vermelding van meerdere jaar...n veroorlooft en 'n soort chronologies overzicht ...t. Wordt iets ter sprake gebracht, in 'n ander ...voorgevallen, dan wordt ook dit aangegeven ...e rand der bladzijde, doch tussen haakjes.
...n dit — of iets dergelijks — niet iets zijn voor ...meen gebruik?

... andere vermelding van geschiedkundige ...waardigheid dan die betreffende 't jaartal ...r ik dáár waar ze ontwijfelbaar van nut zoude ...n.l. in overigens voortreffelike Atlassen van ...Indië. *Streken en plaatsen van bekend groot ...rafies geschiedkundig belang ontbreken er,* ...l ze juist dáárom tot volledige kenschetsing ...e geografiese toestand strekken zouden — en ...rinnering verdienen te blijven. Zo zocht ik ver...s naar de *zo- en zoveel Koeto's,* de bekende land...ppen ter Sumatra's Westkust; en op Java de ...s waar *Madjapaït* stond, om maar enkele voor...en te noemen.
...begrijp, dat er grenzen te stellen zijn en over...de zaak bederven zou. Echter deskundigen ...g die — des nodig — te dezen raad kunnen ...en en dit voorzeker gaarne zullen doen.

...e de plaatsing van 't bovenstaande in 't Ko...l Weekblad tot een en ander leiden.

...levreden, 30 Sept. 1924.

H. E. STEINMETZ.

Leden, werft leden!

...e aansporing wordt periodiek geplaatst, om ...voudige reden, dat geen middel onbeproefd ...blijven om het ledental onzer Vereeniging op ...en, al heeft de ervaring geleerd, dat dit mid...chts een hulpmiddel is en als zoodanig niet ...krachtig. Edoch, wat niet is kan komen. Im... is het eenerzijds verklaarbaar dat de leden, ...lgemeen, zich niet gehouden achten propa-

CONTRIBUTIE ad f 5— van na 1 October e.k. toetredende nieuwe leden geldt ...et geheele volgende jaar 1925.

...a te maken voor de aanwerving van leden, wijl ...eerst bestuurswerk is, aan den anderen ...t dient toegegeven, dat een beroep op de leden, ...in dit opzicht de belangen hunner vereeniging ...vorderen, alleszins gemotiveerd is. En, er zijn ...leden geweest — ze zijn er nog — die dit heb...ngezien; moge hun aantal steeds toenemen.
...t is allicht niet ondienstig hier een aanwijzing ...n volgen hoe men met een minimum moeite ...eze aansporing, met succes, gevolg zou kun...even. Een lid van „Oost en West", die op on...

derscheidene wijzen reeds getracht had leden aan te brengen, kwam op het denkbeeld om, zonder meer, het Koloniaal Weekblad, na lezing, in de brievenbus te werpen bij hem of haar, die hij tot toetreding wilde bewegen. Genoemd lid besloot dan met naam en adres van het toekomstig lid op te geven aan de administratie der Vereeniging, welke voor de verdere uitwerking zorg droeg. Dit, bij herhaling gedaan, had veelal resultaat, waarvan de bewijzen voorhanden zijn. Moge dit voorbeeld navolging vinden. Misschien wordt deze methode door enkelen reeds gevolgd, door de meesten niet. Dat dan deze mededeeling tot hen kome. „In puddingtime".

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Programma van het Congres van het Java-Instituut te Jogjakarta op 24 t/m 27 December 1924.

Woensdag 24 December.

8 uur 30 min. n.m. Bijeenkomst van de congressisten in de Kapatihan te Djokjakarta, ter onderlinge kennismaking.
8 uur 45 min. n.m. Welkomstwoord van den Voorzitter van het Comité van ontvangst.
9 uur 30 min. n.m. tot ± 1 uur v.m. Voorstelling van *de wajang wong „Mondro Wanoro",* aangeboden door den Rijksbestuurder te Djokjakarta.

Donderdag 25 December.

9 uur v.m. Opening van het Congres in de Kepatihan te Djokjakarta door den Voorzitter van het Java Instituut, R. A. Dr. Hoesein Djajadiningrat.
9 uur 30 min. v.m. tot ± 1 uur n.m. Inleidingen en debat betreffende de vraag: „Op welke wijze kan bij de opvoeding van de Landskinderen de inheemsche cultuur meer tot haar recht komen?" te houden in de Kapatihan te Djokjakarta.
Inleiders: W. D. P. Corporaal, J. Kats, R. M. Soewardi Soerjaningrat, M. Soeriadiradja en R. Sosrosoegondo.
5 uur n.m. Opening van de tentoonstelling van Javaansche bouwkunst en huis-inrichting in het gebouw der Loge „Mataram" te Djokjakarta; rondgang van de congressisten.
6 uur n.m. Lezing over: „De Prambanan tempel" (met lichtbeelden) door Dr. F. D. K. Bosch in het Logegebouw.
7 uur n.m. Lezing over: „De waarde der latere Javaansche bouwkunst" (met lichtbeelden) door Ir. Thomas Karsten in het Logegebouw.

Vrijdag 26 December.

6 uur 30 min. v.m. Excursie naar de Prambanan tempels onder leiding van Dr. F. D. K. Bosch.
10 uur v.m. Excursie door Djokjakarta ter bezichtiging van oude en moderne Javaansche woningen, onder leiding van Ir. Thomas Karsten.
5 uur 30 min. n.m. tot ± 8 uur n.m. Inleidingen en debat betreffende de vraag: „Welke waarde hebben de oud-Javaansche monumenten voor de huidige en toekomstige Javaansche cultuur"; te houden in de Kepatihan te Djokjakarta.
Inleiders: Ir. K. J. H. van Leeuwen, Prof. C. P. Schoemaker, Dr. F. D. K. Bosch, Dr. Radjiman, M. Boediardjo, Ir. H. Maclaine Pont en Kring bestuur J. I. Djokja.
8 uur 30 min. n.m. tot ± 1 uur v.m. Voorstelling van de *wajang wong,* aangeboden door Z. H. den Sultan van Djokjakarta, in de Kepatihan te Djokjakarta.

Zaterdag 27 December.

9 uur v.m. tot 10 uur 30 min. v.m. Antwoord en repliek over het onderwerp: „Op welke wijze kan bij de opvoeding van de Landskinderen de inheemsche cultuur meer tot haar recht komen"; te houden in den Dalem van het Hoofd van het Pakoealamsche Huis.
11 uur v.m. tot 1 uur n.m. Antwoord en repliek over het onderwerp: „Welke waarde hebben de Oud-Javaansche monumenten voor de huidige en toekomstige Javaansche cultuur", terzelfder plaatse.
6 uur n.m. Voortzetting van de antwoorden en replieken in den Dalem van het Hoofd van het Pakoe Alamsche Huis te Jogjakarta (zoo noodig) en sluiting van het congres.
8 uur n.m. tot ± 2 uur v.m. Bedojo dans en wajang

koelit voorstelling, aangeboden door Pangeran Adipati Ario Pakoe Alam VII.

Zooals blijkt uit bovenstaand program, ons door het bestuur van het Java-Instituut toegezonden, zal dit belangrijke congres, dat in de a.s. Kerstweek te Djoedja gehouden wordt, geheel gewijd zijn aan Java's kunst en cultuur, zoowel wat het verleden als wat de toekomst betreft. Onder de sprekers ... evenveel Javanen als Nederlanders, wèl een hoogst verblijdend teeken van belangstellende samenwerking op dit gebied, van wederkeerige waardeering, die niet anders dan tot het gewenschte goede resultaat kunnen leiden.

* * *

Bij gelegenheid van dit congres zullen alle ingewijden en belangstellenden op dit gebied in het centrum van Java samenkomen. Welk een goeden indruk zou 't op allen maken, als zij daar tevens konden vernemen, dat ook Ned.-Indië's onvolprezen sierkunst vertegenwoordigd zal worden op de Parijsche tentoonstelling *„des Arts décoratifs"* naast die der Fransche koloniën, waarvoor men reeds bezig is de noodige installatiën te zetten, terwijl men met Engeland in onderhandeling is over de naar Parijs-overbrenging van een deel van Engelsch-Indisch Wembley. Mag Ned.-Indië dan ontbreken?

Aan de Franschen ligt 't niet, die zijn er vol belangstelling voor, dringen telkens van alle kanten aan op vertegenwoordiging van Ned.-Indische sierkunst. Ook onze gezant te Parijs, de heer Loudon, voelt er véél voor, en wil de verwezenlijking er van alsnog met alle macht bevorderen, mits de noodige gelden er voor gevonden worden, om 't op waardige wijze te doen.

En dat moet toch mogelijk kunnen zijn!

De met de „Johan de Witt" naar Indië vertrokken presidente van Boeatan zal haar uiterste best doen om te trachten daar te lande de beurzen voor dit schoone doel geopend te krijgen. Het is een éénige gelegenheid om de zoo fraaie, *levende* sierkunst uit alle deelen van den Archipel aan het wereldpubliek te toonen en daardoor contact te bevorderen tusschen de kunstnijveren van Oost en West en tevens tusschen de kenners en beminnaars er van hier en ginds, waardoor naast het practische ook het geestelijke, in deze tijden niet minder waardevolle doel bereikt kan worden.

Groote kapitalen zijn er niet mee gemoeid, ook vele kleine beetjes kunnen samen helpen.

Van Week tot Week.

11—17 NOVEMBER.

Hevige aardbeving op Java. Den 12en dezer kwamen de eerste telegrafische berichten omtrent een hevige aardbeving, welke Wonosobo, in de res. Kedoe, en omgeving heeft geteisterd. Officieel is vastgesteld, dat helaas ruim 500 menschen om het leven zijn gekomen en twaalf desa's werden vernield. De schade, ook aan eigendommen van Europeanen, moet zeer belangrijk zijn.

Het bestuur van den Kon. Nat. Bond voor Reddingswezen „Het Oranje Kruis" heeft telegrafisch in Batavia inlichtingen gevraagd of geldelijke hulp uit Nederland noodig is. Indien dit zoo is, zal het een beroep doen op liefdadige landgenooten om de slachtoffers te helpen.

Bijeenkomsten van Indische landbouw-technici. De zesde Wetenschappelijke Bijeenkomst van Indische Landbouw-technici met verlof hier te lande, zal te Wageningen worden gehouden op 9, 10 en 11 December a.s.

Dinsdag wordt de bijeenkomst geopend met een voordracht van prof. mr. M. W. F. Treub, over „regeeringsbemoeiing met het bedrijfsleven".

Woensdag spreken prof. dr. D. van Gulik over klimaat en landbouw in Ned.-Indië (met lichtbeelden) en prof. J. van Baren over vergelijkend bodemonderzoek en zijn beteekenis voor de cultures (met demonstraties).

Donderdag 11 December spreken prof. ir. M. F. Visser over een onderwerp landbouwwerktuigen betreffend en de heer L. van Vuuren over de fineerindustrie van Ned.-Indië (met lichtbeelden).

Vrijdag 12 December zal prof. T. J. Bezemer een excursie leiden naar 's Rijks Ethnografisch Museum te Leiden, waar een demonstratie gegeven zal worden van een opzettelijk daartoe geëtaleerde collectie voorwerpen, betrekking hebbend op het gebied van kunstnijverheid, kleeding, sieraden, wapenen, landbouwwerktuigen en voorwerpen den godsdienst betrekking hebbend, alles in hoo... zaak van de Buitengewesten.

Herdenking Generaal Van Heutsz. Te Utrecht he... zich een financieele commissie gevormd ter ... krijging van bijdragen voor de huldiging van ... nagedachtenis van den oud-Gouverneur-Gener... Van Heutsz. Voorzitter is de burgemeester, dr. P. Andreae, secretaris dr. J. C. Koningsberger.

R. Bal †. Te 's-Gravenhage is in den ouderdom van ... jaar overleden de heer R. Bal, oud-kapitein ... Inf. van het O.-I. Leger.

M. Basoeki †. Te Utrecht overleed de heer M. Bas... Indonesisch arts, op den leeftijd van 25 jaar.

Ds. P. Nieuwenhuis. Ds. P. Nieuwenhuis te Apeldoorn heeft in alle stilte den dag herdacht, waarop ... vóór vijftig jaren zijn ambt heeft aanvaard. In 18.. werd Ds. N. predikant in Ned.-Indië, waar hij ... werkzaam is geweest te Soerabaja en te Bata... De jubilaris was een der eerste Gereformeerde predikanten die naar Indië zijn uitgezonden. ...tig jaar heeft hij, ongerekend twee verloftijden, ... Indië gewerkt. Hij is officier in de orde ... Oranje-Nassau.

Indische predikanten. De Predikantenbond heeft ... tot de Koningin gewend met een adres, om te w... zen op de onbillijkheid, dat zij de eenige gr... academisch gevormden zijn, die geen hoofda... tenaar kunnen worden. (Aneta, 13 Nov.).

A. W. van Haeften †. De dir. officier van gezondh. ... kl. A. W. van Haeften is in Indië aan buikvl... ontsteking overleden; hij werd den 23en Juni 18.. op Riouw geboren. (Aneta, 11 Nov.).

Pest op Java. In de week van 23 tot en met 29 September kwamen in totaal 322 pestgevallen voor, waarvan in de afdeeling Wonosobo 5, Temanggoeng ... 84, Magelang 11, Soerakarta 25, Bojolali 21, Kl... ten 45, Salatiga 39, Kendal 5, regentschap Bata... afdeeling Pekalongan 2, regentschap Bandjarnegara afdeeling Poerbolinggo 75.

De vlootwet aangenomen. De Volksraad heeft de vloot... wet aangenomen met 23 tegen 21 stemmen. (Aneta, 12 Nov.).

Vuurwerkfabriek in de lucht gevlogen. Volgens ... Aneta-telegr. van 12 dezer is de vuurwerkfab... te Pasoeroean in de lucht gevlogen; bij de ... ploffing zijn acht Inlanders gedood en vier ... wond.

De onderzeeboot K X. Blijkens bij het Dep. van Marine ontvangen bericht is de K X, op de uitreis ... Indië, den 12en dezer te Aden aangekomen ... den 14en van daar vertrokken.

Examens middelbaar- en lager onderwijs. De Minister van Koloniën maakt in de Ned. Staatscourant ... kend, dat op nader te bepalen data, in de ma... December a.s., gelegenheid zal bestaan tot het ... leggen van de examens ter verkrijging van de ... ten van bekwaamheid tot het geven van midd... baar en van lager onderwijs in Nederlandsch-Indië in de land- en volkenkunde van Nederlandsch-Indië en in de inheemsche talen van den Oost-Indischen Archipel.

Zij, die aan deze examens wenschen deel te ... men, gelieven daarvan vóór 27 dezer schriftel... kennis te geven aan:

a. prof. dr. G. A. J. Hazeu, te Leiden, voor ... betreft de examens voor de middelbare akten;

b. het departement van koloniën (9de afdeeling onderafdeeling AB), voor wat aangaat de exam... voor de lagere akten.

Brand te Madioen. Het magazijn van de Staatssp... te Madioen is afgebrand. De schade bedra... *f* 200.000. (Aneta, 13 Nov.).

Een nader Aneta-tel. meldt, dat twee magazijnen zijn afgebrand en de schade *f* 1 millioen bedraagt.

Een nieuwe opiumordonnantie. Naar de Java-Bode meldt, is in voorbereiding een nieuwe opium-ordonnantie, welke een samenvatting zal vormen van alle thans vigeerende opium-ordonnanties en geldig zal zijn voor geheel Nederlandsch-Indië.

Adatrecht van Bali. Den 18en promoveert tot Dr. in de rechtsgeleerdheid aan de Universiteit te Leiden de heer V. E. Korn, op proefschrift: Het adatrecht van Bali.

Telegraaftarieven. Volgens de Preanger-Bode is een ... derzoek gelast naar de mogelijkheid en de w... schelijkheid van een verlaging der telegr... tarieven.

...itein *Jacobse* †. De kapitein der inf. H. A. E. Jacobse van het O.-I. leger is te Paré-Paré overleden.

...H. J. *Stokvis* †. Te 's-Gravenhage is op den leeftijd van 69 jaren overleden de heer A. M. H. J. Stokvis, oud-administrateur van het Departement van Koloniën. De overledene was Officier in de Orde van Oranje-Nassau en ridder van den Nederlandschen Leeuw.

...*ntsbenoeming.* Raden Rangga Prawirakoesoemo, Patih in het regentschap Bandoeng, is benoemd ...Regent van Noord-Bantam, onder toekenning van den ambtstitel Toemenggoeng. De nieuwe Regent is de jongste zoon van den in de Soendalanden zeer bekenden Hadji Moehamad Moesah, wijlen den Hoofdpanhoeloe van Garoet.

...soverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

De jaarmarkt te Soerabaja. Oedaya. Het eerste Inlandsch Economisch Congres.

...*Soer. Hbl.* (29 Sept. t/m. 8 Oct.) geeft een be...ving van de exposities van binnen- en buiten...che maatschappijen op *de tiende Jaarmarkt te* ...*baja.* Tot en met 7 October bedragen de jaar...ontvangsten totaal *f* 85.000. Het aantal bezoekers ...t 190.000, waardoor reeds het totaal van 1923 is ...offen.

...r het *Soer. Hbl.* (6 Oct.) verneemt, heeft de heer *Mentel*, hoofd van den buitendienst van de afdee... „Nijverheid” van het Dep. van L. N. en H. zijn ...*eelden ten aanzien van de Inlandsche nijverheid* ...ort als volgt samengevat: 1. Het is aanbevelens... in daarvoor geschikte plaatsen en centra van ...nsche nijverheid, jaarmarkten op te richten. 2. Het ...mt aanbeveling deze jaarmarkten in een bond, ...volgens een vast plan en naar vaste regelen en ...voorwaarden jaarlijks de verschillende tentoon...ingen doet houden, te vereenigen. 3. Alleen keurig ...werkte en volwaardige producten moeten geëxpo... worden, ook al is de vraag naar een zeker arti...nog zoo groot. 4. Een smaakvolle versiering en ...matige indeeling der uitstalling en nette etaleering ...ogen aanmerkelijk de verkoopkans. 5. Het bere... van fancy-prijzen voor het product is zeer na...; alleen commercieel en volgens vaste regelen ...eeren geeft blijvend voordeel. 6. Men dient in ...ndustrie te streven naar verbetering en vereen...ging der techniek. 7. Een doeltreffende eenvou...boekhouding en een gescheiden houden van werk...l en privé-bezit is een vereischte. 8. Het is nood... het *verderfelijke voorschotten-systeem* te laten ...en bij dringende geldbehoefte zich tot de volks...instellingen te wenden. 9. *Werk coöperatief.* Het ...Hbl.” is zoo vrij deze conclusies, welke het als ...nvaardt, het Soerabajasche Jaarmarktbestuur in ...ging te geven.

...de rubriek *Het moederland van week tot week* ...t *Soer. Hbl.* (6 Oct.) wordt een schets gegeven ...het *streven van Noto Soeroto*, dat in zijn maand... „*Oedaya*” zoo sympathiek en recht van lijn tot ...komt. „Oedaya” wordt met belangstelling gele... de intellectueele kringen van Nederland en ook ...voorname kringen van *handel en industrie*. Noto ...o vertelt in zijn tijdschrift van de vele schatten ...vaansche cultuur, van de innerlijke beschaving, ...e rijkdommen van het land. De Javanen moeten ...de begrippen krijgen omtrent handel, nijverheid, ...artsleer, gezondheidsleer, enz.; zij moeten leeren: ...verdienen, echter natuurlijk niet uitsluitend ter ...van het geld. De Nederlanders moeten nu inzien ...il, als goede kooplieden, de mentaliteit van hun ...ers zuiver behooren aan te voelen. De tijd is ..., dat de Indonesiërs zich lang niet meer alles in ...laten stoppen. Aan den anderen kant wil ... zijn landgenooten uit hun isolatie hel... Hij wil hun de oogen openen voor de hun nog ...kende markten, landen en volken om hen heen; ...wil van *den Inlander een economisch sterk mensch* ...en. Hij wil trachten de commercieele betrekkingen ...chen Nederland en Indië nauwer toe te halen, op...het steeds meer dreigend gevaar bezworen worde, ...Indië als exportgebied veroverd zou worden door ...de naties, ten koste natuurlijk van de Neder...che industrie en van den Nederlandschen handel. ...bestuur der Jaarmarktvereeniging gaf aan een veertigtal personen gelegenheid om op *het eerste Inlandsch Economisch Congres* te Soerabaja over de toekomst van het Inheemsche volk te kunnen theoretiseeren en tevens met eigen oogen te kunnen aanschouwen op welke trap van technische ontwikkeling het Inlandsche volk momenteel nog staat. In de openingsrede (*Locomotief* dd. 6 en 7 Oct.) zeide *dr. Soetomo*, algemeen voorzitter van het congres, *o.m.:* Wonende op een der vruchtbaarste, schoonste en rijkste landen der wereld, zijn de Inheemschen van Java en Madoera, hetzij zij bij den landbouw, hetzij zij op andere wijzen aan den kost komen, in den letterlijken zin van het woord „minimum-lijders”. Zoo schreef wijlen mr. van Deventer, de Javanenvriend, in 1904 in een van zijn „Gids”-artikelen. Sinds dien tijd is *de economische toestand* van het volk er niet beter op geworden. In de laatst gehouden Volksraadszittingen hebben zoowel mannen van rechts als van links de armoede van de Inheemschen geschetst. De treurige toestand te helpen verbeteren, middelen te beramen om *verloren welvaart* en geluk te herkrijgen, is in 't kort het doel van dit congres.

De *Java-Bode* (14 Oct.) is verheugd dat thans in de Inlandsche wereld zelf op een zoo duidelijke wijze stemmen opgaan, om hun rasgenooten op te wekken tot economische bedrijvigheid, welke nu eenmaal onafwijsbaar aan elke politieke opleving en zelfstandigheid moet voorafgaan. Het wekt voldoening, dat door de beste en meest ontwikkelde Inlanders op het Congres is aangedrongen op *sparen*, want daar mangelt het in de Inlandsche samenleving nog steeds aan. *Sparen is kapitaalsvorming* en kapitaalsvorming is onmisbaar voor elke economische opleving en bloei. De tijden van rechteloosheid zijn voorbij en als een ieder in het genot gelaten wordt van de vruchten van zijn arbeid, dan kan het niet anders, of de prikkel voor arbeid zal levendig worden en daarmede het initiatief. Dan zal de bevolking van Ned.-Indië tot grooteren welstand en economische onafhankelijkheid komen en zal zij tevens tot politieke zelfstandigheid geraken. En als de teekenen niet bedriegen, wordt de bevolking zich hiervan thans bewust. Het begin is er. Moge het heilzame proces zich in een steeds sneller tempo voltrekken.

Het Javaansche taalcongres. Het Soendaneesche taalcongres. Taalzuivering.

Het Javaansche taalcongres is den 7en October ingezet met een samenkomst ten huize van prins Koesoemojoedo, waarbij tegenwoordig waren de resident en mevrouw Nieuwenhuis, de Mangkoenegoro, de rijksbestuurder en de heeren dr. Hoessein, Kats, ir. Moens en andere Europeesche belangstellenden, benevens vele Inlandsche deelnemers aan het congres. Er werd een *langendrijan* vertoond door speelsters van den Mangkoenegoro, die een fragment uit de Damar Woelan geschiedenis gaven.

Uit de verslagen (*Loc.* dd. 9 Oct. en *Bat. Nwsbl.* dd. 13 Oct.) lezen wij, dat *prof. dr. Hoessein Djajadiningrat* het congres den 8en Oct. opende. Ongeveer 200 personen waren tegenwoordig. De leiding der vergadering werd overgedragen aan den heer *Dwidjosewojo*. Vijf sprekers behandelden het onderwerp: „Is er sprake van achteruitgang der Javaansche taal en zoo ja, welke middelen kunnen aangewend worden om den achteruitgang tegen te gaan.” In het algemeen constateerden de sprekers achteruitgang en schreven dezen toe aan den invloed van de studie der vreemde talen, vooral van het Nederlandsch, waarvan de kennis economisch voordeel oplevert. In elk geval wilde men het Maleisch zooveel mogelijk beperken in de Javaansche landen en er op aandringen, dat Europeesche autoriteiten geen gebruik maken van het Maleisch, maar van het Javaansch. De heer *Soetedjo* van Semarang drong er op aan, dat alleen Javaansch zou bestudeerd worden en zeide, dat deze taal alleen weer goed tot haar recht zou komen, wanneer hier autonomie werd verkregen, want alleen in een zelfstandig land komt de taal weer tot haar recht.

„Aneta” seint aan de *Java-Bode* (14 Oct.) dat het *Soendaneesche taalcongres* te Bandoeng geopend werd in tegenwoordigheid van prof. dr. Hoessein Djajadiningrat, den secretaris van het Java-instituut S. Koperberg, den regent en den patih van Bandoeng. De heer J. Kats sprak namens den directeur van O. en E.; de burgemeester van Bandoeng legde er den nadruk op, van hoe groote beteekenis het voor Bandoeng is het centrum te zijn voor de Soendalanden. Onderwijl arriveerden de resident en de andere B.B.-ambtenaren. Een Soendaneesche legende werd opgevoerd. Op den eersten dag waren 450 congressisten bijeengekomen. De heer Poeradiredjo en verscheidene andere sprekers

voerden het woord. In een motie werd een verzoek aan de Regeering gedaan om op de scholen, waar Soendaneesch als voertaal wordt gebezigd, deze taal te beschouwen als hoofdvak. Bij de beoordeeling op examens van leerlingen van scholen, waar het Hollandsch voertaal is, het Soendaneesch niet minder te achten dan het Nederlandsch. Taalonderwijzers van goede opleiding te belasten met het geven van taallessen in de Inlandsche vakscholen, Mulo- en Rechtsschool. De opleiding voor taalonderwijzer weder open te stellen en de kennis van het Soendaneesch verplichtend te stellen voor allen, die met Inlandsche scholen in West-Java te maken hebben en ten slotte aan de Rechtshoogeschool het Soendaneesch als leervak in te voeren.

Pangeran Koesoemojoedo heeft de leiding eener commissie, ingesteld tot vertaling van de vreemde woorden, welke het Javaansch zijn binnengedrongen. Men wenscht het gebruik tegen te gaan van woorden als „extra", „reserve" en dergelijke, waarvoor in het Javaansch zeer goede woorden te vinden zijn. Het plan is — volgens de *Java-Bode* (14 Oct. L. N.) — niet nieuw meer. Algemeen bekend in de Inlandsche wereld is de poging van het Bureau voor de Volkslectuur, om vreemde woorden, die met de jaren in de Maleische taal burgerrecht hebben verkregen, zoo mogelijk in die taal te vertalen, of, indien zij onmisbaar blijken te zijn, er een uniforme schrijfwijze aan te verbinden. Het immer inniger wordende contact tusschen Oost en West kan zulk een indringing in de landstaal niet voorkomen en vooral technische termen op het gebied van industrie, handel en scheepvaart, zijn onvertaalbaar, dan wel met te veel woorden slechts — en dan soms nog onduidelijk — te omschrijven. Waar zulk een woordvertaling in het Maleisch, dat een grooter taalgebied omvat dan het Javaansch, met moeilijkheden gepaard gaat, zal zulks in grooter mate blijken te zijn in het Javaansch, dat verdeeld is in Hoog- en Laag-Javaansch. Wanneer wij dan ook de huidige Inlandsche bladen, in welke taal ook geredigeerd, inzien, zullen wij merken hoeveel *uitheemsche woorden* er in voorkomen, welke, niet alleen uit gemakzucht of dikdoenerij, worden gebruikt en reeds als algemeen bekend worden aangenomen. Sommige vreemde woorden, die niet meer overgebracht kunnen worden in de Inheemsche taal, dateeren reeds van eeuwen her en zijn zoodanig vervormd en ver-inheemscht, dat een oppervlakkige taalkenner den oorsprong niet meer zou kunnen opsporen. *Taalzuivering* is natuurlijk ten zeerste toe te juichen, doch, waar de tijdsomstandigheden zelfs de zeden en gewoonten aantasten, zal de taal zelf ook niet onaangetast blijven; zelfs *de Inheemsche Cultuur* zal, zooals *Noto Soeroto* het terecht opmerkt, door den nieuwen, frisschen wind van buiten, gezuiverd worden van al wat voos is en voor dezen tijd niet deugt.

Een nieuwe financieele koers. De wisselkoers.

De *Deli Crt.* (18 Oct.) vestigt de aandacht op *de verhooging van de rentetarieven der Javasche Bank* en op *de komst van mr. Vissering naar Indië* om met de Javasche Bank en de Regeering te confereeren over het herstel der Indische wisselkoersen en invoering van den gouden standaard. Beide gebeurtenissen kunnen van buitengewoon groote beteekenis voor het economische leven zijn.

De „Deli Crt." beschouwt het nieuwe streven als een diametrale ommekeer in de disconto-politiek der Javasche Bank. Stelde de heer *Zeilinga* er een eer in, dat deze bankinstelling meer dan 15 jaren lang de disconto-rente op 3½ % handhaafde, de heer *Trip* blijkt van een geheel andere meening te zijn. De heer *Verrijn Stuart* heeft indertijd in zijn werk over het bankwezen in de Ned. Koloniën deze kwestie uitvoerig behandeld. Hij zette daarin uiteen, dat de Javasche Bank deze politiek (evenals de Banque de France) volgde om goedkoop en stabiel crediet beschikbaar te stellen in het belang van handel, nijverheid en landbouw. Financieel voordeel school daar voor de Bank niet in; integendeel, had zij een andere politiek gevolgd, dan zou zij op nog betere financieele resultaten hebben kunnen wijzen. Volgens mr. dr. Verrijn Stuart mag men niet uit het oog verliezen, dat de effectiviteit van het disconto grooter wordt bij de verbetering der verkeersmiddelen en de grootere zelfstandigheid, die Indië in den loop der jaren tegenover het overig deel van Azië en Amerika heeft gekregen. Daarbij is het voor dezen deskundige de vraag of goedkoop crediet op zichzelf en onder alle omstandigheden wenschelijk is. Een relatief te lage bankrente heeft de strekking om het prijsniveau te doen stijgen, omdat de te lage rente den goederenvoorraad en daardoor het crediet en de circulatie overmatig doet aanzwellen, dus inflat[ie] wekt. *De bedoeling van de renteverhooging* is [...] blijkbaar om den handel, cultures en indust[rie] noodzaak op te leggen zuinig te zijn met de [...] middelen, deze dus langs natuurlijken weg te [...] neeren en op die wijze de circulatie aan bankb[iljetten] te verminderen en daardoor het prijsniveau [...] levensstandaard te beïnvloeden. Daardoor komt [...] dien een deel der metaaldekking vrij, die dan [...] tueel voor beïnvloeding van den buitenlandsche[n wis]selkoers kan worden aangewend.

Uit het bericht van de komst van den heer V[issering] blijkt het blad nu bovendien, dat er, in tegen[stelling] met hetgeen tot voor kort geschied is, *tusschen [Neder]land en Indië zal worden samengewerkt, om d[en wis]selkoers te beïnvloeden.* Die samenwerking [...] alle opzichten worden toegejuicht en waar [...] dat die tot nu toe geen resultaten heeft verkreg[en] staat ten minste de hoop, dat dit volgens den n[...] weg bereikt kan worden.

De steenen vesting.

De *Sumatra Post* (17 Oct.) doet een spannen[d ver]haal over de ontdekking van een steenen ves[ting in] het Boven-Langkatsche, door den heer *J. L. Hi[emstra]* hoofdassistent bij het Boschwezen in Langkat. [De heer] Hiemstra beschrijft de *„Kota batoe"* als een g[...] steil oploopend rotsachtig gevaarte, dat geleek [...] oude ridderburcht in het Rijnland. De wand was [...] dertig meters hoog en onbeklimbaar. Midden [in het] betrekkelijk vlakke land verhief zich deze indru[k]kende veste. Boven strekten zich natuurlijke [...] en verweerde torens uit, en aan beide zijden [...] de onneembare vesting zich in de verte. Uit een [...] matisch onderzoek bleek, dat de vesting in [...] een uur was om te trekken. Binnengekomen door [een] van de drie ingangen, begon een tocht door een [...] doolhof van gangen. Tallooze poortjes, die aan [...] deden denken, gaven toegang tot donkere *holen* [...] kamers met geiten- en hertensporen. In het mid[den,] waar de bodem veel lager was, bevond zich een [...] met een statigen boom van zeldzamen omva[ng. De] grondlaag bestond hier, evenals in de meeste [...] uit humus. In meerdere grotten en holen werd[en ...] kens in de muren aangetroffen, die links breed [...] nen, om naar rechts smal uit te loopen. In den [...] van de vesting trof de heer Hiemstra oude, [...] delijk Atjehsche graven, waarvan de steenen [...] weerde en onontcijferbare opschriften, alle o[...] in de richting van Mekka waren gelegen. Hier [...] terrein meer heuvelachtig, doch buiten dat ont[...] stuk rots, midden in de wildernis neergeplo[fd ...] geen rots te ontdekken.

Het behoeft waarlijk niet te verwonderen, dat [...] waarschijnlijk nog nooit een Europeaan is g[...] gezien het karakter van de streek, die buiteng[...] bezwaren biedt. De weg door de militaire pa[...] gevolgd, loopt dieper in het bosch. De heer Hi[emstra] weet niet of hij niet te veel waarde heeft gehecht [aan] hetgeen hij gezien heeft, maar de feiten zijn zoo [...] waardig, dat hij ongetwijfeld meent, dat een [...] onderzoek alleszins zou gerechtvaardigd zijn.

UIT DE INLANDSCHE PERS.

De Indo-Europeaan vraagt agrarische rechten op grond in Ned.-Indië.

I.

De heer A. Soetan Sinaro is van meening, dat, [wan]neer den Indo-Europeaan in Ned.-Indië agr[arische] rechten op den grond worden toegekend, de agr[arische] belangen van de Sumatraansche bevolking word[en be]dreigd en hij acht dit feit zóó ernstig, dat hij [in de] „Oetoesan Melayoe" van 14 Juni 1924 een oproep [richt] tot het Nationaal Sumatra Congres en tot alle Su[ma]tranen, ten einde, zoo mogelijk, door eene [...] de uitvoering van zulk een maatregel te voorkomen.

De schrijver ziet onweer in de lucht en [...] het Inlandsche spreekwoord in toepassing [...] dat, als men zich wil beschutten tegen den regen, [men] het best doet tijdig een regenscherm op te zetten.

De heer Soetan Sinaro beweert, dat de actie v[an het] Indo-Europeesch Verbond (de I. E. V.), met betre[kking] tot den Inlandschen bodem, momenten in het [leven] roept, welke van het hoogste belang zijn voor [de In]landsche bevolking van Ned.-Indië en dat die [...] voor den Sumatraan eene bedreiging is vo[or zijn] levensbestaan.

Hij herinnert daarbij de lezers aan den inho[ud ...]

...jongste Congresverslag van het Indo-Europeesch ...bond, waarin men de mededeeling kan vinden, dat ...rleg heeft plaats gehad met de landbouwkolonisatie, ...wijl in het orgaan der vereeniging „Onze Stem" ...rdt gezegd, dat men gereed is met de indiening van ...rekest aan het Europeesch Bestuur, ter verkrijging ...gronden.

Het was op het jongste Congres de heer Mr. Enthoven, die aan de behandeling van de agrarische aangelegenheden de leiding gaf en die, geholpen door eenige ...rechts-juristen, een grondslag trachtte te vinden voor ...brengen van eene nieuwe regeling in de agrarische ...regeling.

Men sprak toen ook over eene landbouwkolonisatie ...het Nederlandsch gedeelte van Nieuw-Guinea, doch ...bodem werd daarvoor niet gunstig bevonden.

Waarom zouden wij dus niet op Zuid-Sumatra be...nen, meende de spreker?

Daar zijn uitgestrekte vruchtbare terreinen aanwezig ...het Verbond heeft dan ook alle pogingen in het ...gesteld om den steun van het gewestelijk bestuur ...verkrijgen.

...blijkbaar is de aandacht van het Verbond gericht op ...Lampongsche districten, omdat de gronden op ...Nieuw-Guinea niet geschikt zijn voor het beoogde doel. ...Het denkbeeld is goed, want men vindt in de Lampongsche Districten een diepe baai, een spoorbaan, die ...weldra met de hoofdplaats Palembang zal verbinden en voorts het eiland Java met zijne overbevolking in de nabijheid, vanwaar men op gemakkelijke ...arbeidskrachten kan betrekken.

Bovendien is er reeds een Javaansche kolonisatie in ...Lampongs, zoodat het verkrijgen van werkkrachten ...hoofdbreken behoeft te kosten.

Eene andere opmerking is nog dat deze spoorbaan ...Lampongsche Districten brengt onder het bereik ...reeds bestaande steenkolen- en petroleumexploitatie en dat, tengevolge van den bestuurssteun, welke ...genieten, belangrijke uitkomsten mogen worden ...wacht.

...deze juiste gunstige beschouwingen heeft de ...schrijver echter ook een ongunstigen toekomstdroom ...wanneer hij poogt zich daarvan rekenschap te geven dan ziet hij in de toekomst het graf van den Indischen arbeider, die zweetende den patjol bleef ...hanteeren totdat zijne beenderen geen arbeid meer ...konden presteeren en den glimlach op het gelaat van ...Indo-Europeaan, die, in de positie van landheer, ...alles met het meeste welgevallen gadeslaat.

De schrijver vraagt de aand... van alle Sumatranen voor deze kolonisatie in de ...pongsche Districten welke slechts een begin en bestemd is te worden ...uitgebreid tot de residenties Palembang, Djambi, Benkoelen, Sumatra's Westkust, Sumatra's Oostkust en ten ...slot aan Atjeh's Noordpunt.

Landhonger toch is eene besmettelijke ziekte en wanneer dan ook aan den Indo-Europeaan in de Lampongsche Districten agrarische rechten worden toegekend, kan men ... zeker van zijn dat die rechten weldra ...alle Indo-Europeanen in geheel Indonesië zullen ...den verleend.

Wanneer men de vraag stelt wat of het lot van den ...landbouwer op Sumatra te eeniger tijd zal zijn, dan ...het antwoord op die vraag den schrijver in het ...ang, doch men kan daarbij de tegenvraag stellen ...het lot veel zal verschillen van dat der Australiërs, ...door de vreemdelingen werden teruggedrongen in ...land?

Eenmaal agrarische rechten aan den Indo-Europeaan ...kend, zullen zonder twijfel de Indo-Arabieren, ...Chineezen en de volbloed Westerlingen niet stil ...zitten.

(Wordt vervolgd.)

UIT DE CHINEESCHE PERS.

...en ander over het Chineesche vereenigingsleven ...der hoofdplaats Padang (Westkust van Sumatra).

I.

...medewerker van de „Sinar Sumatra" schrijft in ...blad van 7 Juni 1924, dat men, overal waar men ...komt, hoort klagen over moeilijke tijden en dat de ...bestaande „malaise" de oorzaak is van het gebrek aan ...geld, waardoor de handel achteruit gaat, de moeilijke ...standen verergeren, de dieven al overmoediger worden en nog zooveel meer.

...Maar op dit oogenblik schijnt er niettemin toch ter ...Westkust van Sumatra een opgewekt leven te bestaan, ...dat hooge eischen stelt aan de beurs van allen die aan ...die opgewektheid deelnemen, in den vorm van het bijwonen van feesten, waarop alles aangeboden wordt wat den mensch aangenaam kan zijn.

De Tong Chee Hwee Vereeniging ter plaatse, vierde haar 10-jarig bestaan en werd bij die gelegenheid door alle plaatselijke vereenigingen gehuldigd en met geschenken vereerd.

Zij had eene tentoonstelling georganiseerd, die vele bezoekers trok, niet alleen van de Chineezen en van de politie, die voor de veiligheid had te zorgen, doch ook van de Europeanen, die in het tooneel belangstelden.

Na lange besprekingen, die den steun hadden van Europeaan, Inlander en ook van de nieuwsbladen, was ter plaatse n.l. eene tooneelvereeniging opgericht, die een tooneelstuk bij die gelegenheid opvoerde.

Van de zijde der financieel zwakken werden wel is waar zekere wanklanken gehoord, doch over het algemeen amuseerden de aanwezigen bij de tooneelvoorstelling zich best, vanwege de schitterende prestaties, die verrassingen bleken te zijn.

De verslaggever woonde die voorstelling persoonlijk bij en had toen de gelegenheid op te merken het thans bestaande hemelsbreede verschil in hoedanigheid van dit nieuwe met het oude tooneel.

Niet alleen dat alles behoorlijk was verzorgd, kon ook het beschaafde optreden der acteurs worden geroemd.

Den 8en Juni 1924 werd het nieuwe gebouw van de „Soe Po Sia" ingewijd, met eene zekere feestelijkheid, waaraan ook vertegenwoordigers van andere vereenigingen deelnamen.

Reeds sedert langen tijd hoorde men weinig van het werk dezer vereeniging, wier naam thans plotseling wordt gehoord.

De verslaggever hoopt, dat een nieuwe geest deze vereeniging zal bezielen, die al zoovele jaren bestaat, doch die van hare actie, om den Chineeschen stam op een hooger plan te brengen, weinig blijken gaf.

Voorts zijn er belangstellende en geestdriftige leiders noodig, die niet alles maar laten zooals de toestanden gewoonlijk zijn.

De ter hoofdplaats Padang aanwezige Chineesche Societeit bestaat thans eveneens bijna 30 jaren, terwijl haar onlangs opnieuw voor 29 jaren en 11 maanden rechtspersoonlijkheid werd toegekend.

De schrijver twijfelt er niet aan, of alle leden dezer club zullen naar eene feestelijke herdenking van dit jubileum verlangen en dan gaarne de gelukwenschen van de andere ter plaatse aanwezige vereenigingen in ontvangst nemen.

Hij vestigt hierbij de aandacht op het feit, dat deze Societeit tot leden heeft de Chineezen, die te Padang zijn geboren, doch hij vertrouwt, dat ook de volbloed Chineezen door hunne Padangsche broeders in de Societeit zullen worden toegelaten.

Naast deze gemelde vereenigingen bestaan nog ter plaatse de vereenigingen Hok Tek Kong en Heng Beng Tong, die verlenging van rechtspersoonlijkheid hebben verkregen of aangevraagd en dus eveneens op een dertigjarig bestaan kunnen wijzen.

Eerstgemelde vereeniging had het voornemen in de maand Augustus a.s. dit feest feestelijk te herdenken, doch of de kleinere plaatselijke vereenigingen deel zouden nemen aan de gedachte tentoonstelling met attracties, was nog niet zeker.

In het vereenigingsgebouw zou evenwel in elk geval eene operavoorstelling worden gegeven en de wajang worden vertoond, welke vertooningen, zooals gewoonlijk, altijd het publiek weten te boeien.

Het lijdt geen twijfel of laatstgemelde vereeniging zal haar 30-jarig bestaan niet ongemerkt laten voorbijgaan en dan gaarne de huldebetuigingen harer vertakkingen in ontvangst nemen, doch omtrent het tijdstip dezer feestviering is nog geene beslissing genomen.

(Wordt vervolgd.)

Literatuur-Overzicht.

Oedaya (Opgang).

De Nov.-afl. is, zoowel wat tekst als wat illustreering betreft, werkelijk interessant. De eerste plaat, een typisch tafereel uit het landelijk leven op Midden-Java, nl. herdersknapen met hunne karbouwen, voorstellend, is zeer fraai van uitvoering. — Het eerste artikel, van Daniëla Gerlo, houdt eene beschouwing in over de Dajaksche kunstnijverheid, naar aanleiding der onlangs in Boeatan gehouden tentoonstelling van voor-

werpen welke controleur M. A. Bouman uit West-Borneo medebracht. — De heer E. Godée, oud-Consul te Djeddah, thans te Weltevreden, schrijft bijzonderheden over de bedevaart van den regent van Bandoeng R. A. A. Wirata Koesoema, wiens portret, in het costuum van bedevaartganger naar Mekka, is toegevoegd. — Verder bevat de afl. o.a. Nieuwe fluisteringen (poëzie), door R. M. Noto Soeroto. — Vreemde landen in vogelvlucht (De „onzichtbare" staatslieden van Japan). — De Sultan van Boeloengan †. — Dan eenige bijdragen in de Maleische taal: Pemandangan tanah asing. — Padoeka toean H. F. R. Hubrecht, oleh J. T. de Balbian Verster. — Bahagian „Artha".

Nogmaals zij er de aandacht op gevestigd dat dit rijk geïllustreerd maandschrift, onder hoofdredactie van R. M. Noto Soeroto, slechts f 3.— per jaargang kost. Het tijdschrift wil naar vermogen bijdragen tot de bevordering eener wederzijdsche waardeering en van wederzijdsch begrijpen tusschen Nederland en Ned.-Indië, tusschen Oost en West in het algemeen. Het zoekt naar samenwerking tusschen Nederland en Indonesiërs.

Men steune dit mooie streven van Oedaya! Het adres van redactie en administratie is in Den Haag, Laan van Meerdervoort 60.

Elsevier's Maandschrift.

In de Nov.-afl. schrijft Dr. W. F. Stutterheim over houtsnijwerk op Bali, dat hij „het gebenedijde land" noemt. Schr. toont daarbij aan hoe op Bali evenzeer als op Java, de zoogenaamde belangstelling der Europeanen voor de Oostersche kunst doodend is. „Ja" schrijft hij, „men probeert aan de kunstnijverheid van Java nieuw bloed in te pompen en een nieuwen geest in te blazen. Bij hunne pogingen doen zij echter de kunst ophouden die van het volk, van een volk te zijn en dwingen haar te worden een zuster van die in het westen, de individueele. Bedriegen wij ons niet (en wij hopen vurig dat wij dit wel doen) dan zal dit de laatste doodsteek zijn." Hij behandelt, met reproducties, eenige staaltjes van goede Balische houtsnijkunst, die hetzelfde prikkelende, de fantasie levendig houdende, hebben van Gothiek. (Vad.).

Indië. Geïllustreerd Tijdschrift.

Inhoud van No. 17 (12 Nov.). Het zieleleven der Indonesiërs (vervolg), door N. (hierbij o.a. een belangwekkende plaat: monsterachtige schrikfiguur, om de geesten van de woning verwijderd te houden. Oost-Borneo). — Het Chineesche visscherij-bedrijf te Bagansiapiapi (Sum. Oostkust), door L. Tip. — Een ongewone ontvoering, door Willy Blokzeijl—Leembruggen. (Verhaal der ontvoering van een meisje door een kemang, menschaap, in de Lampongs).

Prof. Dr. R. A. Hoesein Djajadiningrat.

In het Nov.-Nr. van Neerlandia schrijft de hr. J. E. Bijlo, onder het opschrift: „Een hoogleeraarsbenoeming van bizondere beteekenis":

Het is voor het Algemeen Nederlandsch Verbond een voorrecht zijn vreugde en voldoening te uiten over de benoeming van Dr. Raden Ario Hoessein Djajadiningrat tot hoogleeraar in het Mohammedaansch Recht en de Indonesische talen aan de Rechtshoogeschool te Batavia. En het Verbond is er trotsch op dat deze onderscheiding is te beurt gevallen aan een hoog gewaardeerd lid van het bestuur der Groep Nederlandsch-Indië.

Het was voor de Indische Regeering een geluk, dat zij bij de keuze der hoogleeraren aan de dezer dagen te openen Rechtshoogeschool voor de bij uitstek Indonesische vakken: Mohammedaansch Recht en de Indonesische talen [1]) kon beschikken over een zoo uitnemend geleerde als Dr. Hoessein is, en zij door diens benoeming tevens gelegenheid had om aan de Inlandsche bevolking het duidelijk bewijs te geven dat haar begaafde zonen niet minder worden gewaardeerd dan zij, wier wieg in het Westen stond.

Wel zijn wij in dat opzicht voortuitgegaan!

Schrijver dezes had meer dan 30 jaar geleden het voorrecht den eersten Inlander, die in Nederland studeerde, te leeren kennen, den adjunct-inspecteur bij het Inlandsch onderwijs Raden Mas Ismangoen Danoewinoto. De levensbeschrijving van dezen edelman naar geboorte en karakter, welke Mr. J. H. Abendanon gaf (in Ned.-Indië Oud en Nieuw), 1918, afl. 10, is helaas! de geschiedenis van een mislukt leven.

Het is thans de tijd niet meer om af te wegen, in hoeverre starre opvattingen van regeeringsperso... hoeverre omstandigheden en verhoudingen, wa... mand tegen op kon, daarvan de oorzaak waren, wel geloof ik te mogen zeggen, wanneer ik de pe... van Ismangoen en Dr. Hoessein naast elkander st... de eerste leed onder het toen heerschende begr... een Westersch opgevoed Oosterling, ook een ... ling moest worden, terwijl Dr. Hoessein hoez... dankbaar zal erkennen wat hij aan de West... wetenschap verschuldigd is, stevig heeft vastge... al wat hem aan zijn volk bindt.

Hetgeen niet belet, dat toch voor den Ned... schen stam zijn benoeming tot professor een ... waardige en vreugdevolle gebeurtenis is.

1) Vergissen wij ons niet, dan zou Prof. Djajadiningrat aangewezen zijn om onderwijs te geven in Mohammedaansch recht en de instellingen van den Islam, in de Maleische taal en zoo noodig ook in het Soendaneesch. De Heer J. Kats zag zich benoemd om het Javaansch te doceeren, meenen we. Red. K. W.

De Indische Post.

Het jongste Nr. van dit weekblad heeft een ... view met oud-gouverneur-generaal Idenburg, ... standbeeld voor Van Heutsz wil te Weltevreden ... over dat van Coen en krachtige autonome ... schappen van de regentschappen. Van de richt... den Volksraad tot een soort Parlement te mak... wacht hij teleurstellingen. Men treft er verder ... kelen over kleeding, de maan, internationale ... men van kolonisatie, de wereld der spelers, het natuurwetenschappelijk congres te Buitenzorg.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 46. De toekomst der suikerin... door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Handbo... dienste van de suikerrietcultuur en de riet... fabricage op Java, door Dr. H. C. Prinsen Geerli... sproken door v. R. — Java Rubber Plantersbo... Petroleumonderzoek in Suriname (ontleend ... West). — Uitvoer der voornaamste handelsartike... het vrije verkeer van Java en Madoera door ... lieren. — Kultuurberichten (Het boschwezen op ... en Madoera. — Tarwecultuur op Sumatra. — Inla... rubber in Ned. West-Borneo). — Kleine mede... gen (De duurte in Ned-Indië. — De handel ... Australië met Ned.-Indië, enz.). — Verkeersw... Financieele berichten en verslagen, zoomede de ... wekelijksche rubrieken. — De afd. Handelsmus... van het Kol. Instituut geeft in dit Nr. een opgave ... recente rubber-literatuur.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 15 (11 Oct.): ... organisatie der bergcultures op Java, door J. M. ... werff. — Algemeen Proefstation voor den La... (vervolg). — Sprokkelingen uit de buitenlandsche ... — Patchouli olie. — Weekrevue. — Irrigatie in ... Indië, door ir. Th. D. van Maanen (besprekin...

Inlandsche Landbouwproducten.

Bij het Statistisch Kantoor van het Dep. van ... enz. te Buitenzorg is verschenen als Mede... No. 15:

Statistische gegevens nopens de geoogste en be... uitgestrektheden der voornaamste Inlandsche ... bouwproducten over de jaren 1916 tot en met ...

Het werk bevat — volgens „Korte Berichten" ... halve een 64-tal tabellen, een uitvoerige toelicht... tekst, waarin twaalf grafieken zijn opgenomen. ... voornaamste gegevens van de laatste jaren zijn er ... zichtelijk in samengebracht en voorzien van be... wingen.

Korte Berichten voor Landbouw, Nijv. en Han...

Het Nr. van 10 Oct. geeft het eerste gedeelte v... overzicht van de productenmarkt op Java en M... gedurende het derde kwartaal van 1924. — ... mededeelingen met cijfermateriaal over West-Au... als exportland en als afzetgebied voor Ned. In... producten gedurende 1922—23.

Het bijvoegsel bevat een voorloopige schatting ... de sawahpadi-productie op Java en Madoera ... gebaseerd op de landrente-proef, snitcijfers en de ... geoogste en te oogsten oppervlakte van de overige ... langrijke Inlandsche landbouwgewassen, berekend ... grond van de gegevens, welke op ulto. Aug. ... schikbaar waren.

Ned.-Indië Oud en Nieuw.

De Nov.-afl. brengt een reproductie van het ... van P. A. A. Mangkoenegoro VII, geschilderd ... Isaäc Israëls. — Verder een door tal van afbe... verduidelijkte beschouwing van Prof. Dr. N. J. ... over den Angkor Wat in Kambodja (evenals de ... boedoer) een der meest grootsche scheppingen ... Indische kunst buiten haar vaderland. — De hr. ... O. J. Nieuwenkamp publiceert drie eigenaardige ... lische prenten en geeft er toelichtingen bij.

Tijdschrift Kon. Ned. Aardr. Genootschap.

Met betrekking op de Indiën bevat de Nov.-afl. slechts een korte bijdrage van den hr. J. van Roon, getiteld: „Een jubileum en een verzuim", welke betrekking heeft op den Topografischen Dienst in Indië. — In de rubriek Literatuur treft men een uitvoerige bespreking aan door Dr. H. F. C. ten Kate van het werk: Afrikanische Relikte und Indianische Entlehungen in der Kultur der Busch-Neger Surinams; eine vergleichende ethnographische Studie, von G. Lindblom.

* * *

De Nederl.-Indische Wetboeken, benevens de Grondwet voor het Koninkrijk der Nederlanden, en de belangrijkste in Ned.-Indië geldende wetten, algemeene verordeningen en besluiten. Uitgegeven door Mr. W. A. Engelbrecht, bewerkt door Mr. E. M. L. Engelbrecht, advocaat te Soerabaja. (Soerabaja, E. Fuhri en Co. 1924).

De groote cultures in Ned.-Indië en eenige naburige koloniën, door Dr. N. R. Pekelharing. Verslag naar aanleiding van een in opdracht der Ned.-Indische Regeering ondernomen reis naar het schiereiland Malakka, Britsch Noord-Borneo en Fransch Indochina voor het maken van een vergelijkende studie omtrent de voorwaarden, welke in die landen en in Ned.-Indië voor het vestigen van landbouwondernemingen worden geboden aan vreemd kapitaal. (Uitgave van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel). (Weltevreden, Landsdrukkerij, 1924).

Verslag van het Volkscredietwezen, loopende tot ultimo Juli 1924. Met 14 bijlagen. (Weltevreden, Albrecht en Co. 1924).

Van den thee-aanplant naar een kopje thee; het aandeel van Ned.-Indië in de wereld-theecultuur, door W. Loudon. (Middenkoers VI, No. 39, bl. 740).

Shell'-money from Rossel island, Papua, by W. E. Armstrong. With ill. (Man, Nov. '24).

Een haven voor Semarang, door v. d. B. — Hempoe's Wraakse, door C. Vis—Janssen van Raay (herinneringen aan de uitbarsting van den vulkaan Tambora op Soembawa in 1815). (De Indische Verlofganger. 7 Nov. '24).

Het ziekenhuis te Modjowarno (met ill.). (Ned. Zendingsblad, No. '24).

Departement van Gouvernementsbedrijven in Nederlandsch-Indië. Landsdrukkerij. Verslag over 1923. (Weltevreden, Landsdrukkerij, 1924).

Statistiek van den handel en de in- en uitvoerrechten in Ned.-Indië over het jaar 1923 (Deel IIa. Java en Madoera). Samengesteld bij het hoofdkantoor der in- en uitvoerrechten en accijnzen. (Weltevreden, Landsdrukkerij).

Overzicht van de Inlandsche en Maleisch-Chineesche pers, 1924, No. 40 en 41. (Bureau voor de Volkslectuur en aanverwante aangelegenheden te Weltevreden).

Tidemarks. Some records of a journey to the beaches of the Moluccas and the forest of Malaya in 1923, by H. M. Tomlinson. With a frontispiece from a photograph by the autor. (London, Cassel and Comp. Ltd.).

De strijd om de Indische vennootschapsbelasting. Overzicht en beschouwing, door J. L. Vleming Jr. Geschreven na de behandeling in den Volksraad en vóór die in de beide Kamers der Staten-Generaal. Met een inleiding van F. M. Wibaut. (Haarlem, H. D. Tjeenk Willink).

Altjavanische Bronzen, aus dem Besitze der ethnographischen Sammlung des naturhistorischen Museums in Wien, von R. Heine—Geldern. (Artis Thesaurus, Band I). (Wien—Leipzig, C. W. Stern). Mit Tafeln.

Rama-Legenden und Rama-Reliefs in Indonesien, von Dr. Willem Stutterheim. Mit 230 Tafeln. (Der Indische Kulturkreis in Einzeldarstellungen, herausgegeben von K. Döhring). (München, G. Müller). 2 Bde.

Gedenkschrift samengesteld door de Weeskamer te Batavia naar aanleiding van haar 300-jarig bestaan op 1 October 1924. (Weltevreden).

Ter herdenking, † J. F. Paul Richter, door J. Ramaersma. Met portret. (De Ingenieur, 15 Nov. '24).

Een voorhaven van Batavia (Anjer), door S. Kalff. — De Indische Mohammedanen wenschen verbetering der huwelijkstoestanden, door V. d. B. (De Indische Verlofganger, 14 Nov. '24).

Met de K. P. M. door Nederlandsch-Indië. Met kaartje. (Holland-Express, 15 Nov. '24).

BOEKAANKONDIGING.

De Engelsche Literatuur sinds 1880 door A. G. van Kranendonk is een nieuwe uitgave (No. 33) van Elsevier's Algem. Bibliotheek. Zijn literatuur-overzichten van enkele andere landen reeds voorafgegaan, evenals deze is ook dit overzicht samengesteld overeenkomstig den eisch welke men aan dergelijken arbeid stellen kan. De aanschaffing kan dan ook alleszins worden aanbevolen. Onthouden wij ons als naar gewoonte van uitvoerige recensie, een enkel detail uit het werkje zal niet onwelkom zijn. Zoo vindt men er in vermeld dat er thans in Engeland een 1500-tal romanschrijvers zijn en dat het aantal romans verschenen na 1900 een 50.000-tal bedraagt.

Het boekwerkje verdient een ruim debiet.

Suriname.

In „De Maasbode" van 7 November een interessant ingezonden stuk van den heer W. Arntz, die niet goed te spreken is over het beleid van Minister de Graaff voor zooveel Suriname betreft.

„Het allerminste dat men van een minister verwachten mag — aldus de heer Arntz — is toch zeker wel, dat er overeenstemming zij tusschen hetgeen door hem in de beide Kamers der Staten Generaal wordt gezegd. Deze minister denkt daar blijkbaar anders over, want een ieder zal het toch met mij eens zijn, dat de overeenstemming ver te zoeken is, waar het in de Tweede Kamer luidt: „ik zal trachten anderen te bewegen millioenen voor Suriname beschikbaar te stellen" en in de Eerste Kamer:

„Al had ik de beschikking over millioenen voor Suriname, ik zou niet weten wat er mede te doen."

Deze laatste verklaring doet ons denken aan de ongelukkige verklaring van Minister Colijn bij gelegenheid van een persgesprek met de redactie van „Eigen Haard", dat hij omtrent Suriname in het geheel geen verwachtingen had. In onze nummers van 21 en 28 Augustus wezen wij op deze zeer te betreuren uitlating van een Minister bij wien men geen kennis van Surinaamsche aangelegenheden behoeft te veronderstellen.

De heer Arntz herinnert in zijn artikel aan de weigering van een vroegere regeering om de bacovenvelden — na de mislukking van de cultuur tengevolge van de Panamaziekte der bacoven — volgens het advies uit Suriname om te zetten in koffievelden, „met het gevolg dat een paar duizend H.A. geheel plantklaar land weer in bosch opgroeiden en waardeloos werden, en het Gouvernement groote sommen moest uitgeven voor den aanleg van nieuwe vestigingsplaatsen ten einde daarop perceelen af te staan aan de arbeiders, waarvoor op de plantages geen werk meer was. Ten slotte heeft het niet uitvoeren van het Surinaamsche plan heel veel geld gekost, waarvan noch Nederland, noch Suriname eenig voordeel genoten hebben."

Uit het artikel vinde het volgende citaat hier nog plaats:

„Het rapport van het Suriname Studie-Syndicaat, de artikelen van Dr. van Blankenstein, Mr. Schoch, oud-Gouverneur Staal e.a. zijn eigenlijk alle een beroep op het groot-kapitaal om ook Suriname in zijn arbeidssfeer op te nemen, maar eenig resultaat hebben zij tot nu toe niet gehad. Waarom niet? Ik weet het niet, maar de gedachte is al eens bij mij opgekomen dat Suriname geen beleggingsterrein mag worden uit vrees dat Oost-Indië hier op den duur nadeel van zou kunnen ondervinden. Als men weet dat de kostprijs van suiker in Suriname zeker niet meer, maar eerder minder is dan op Java, dat men er te allen tijde kan beschikken over de benoodigde hoeveelheid land en dit niet behoeft in te huren van kleine eigenaars, dat zoovele andere gewassen er met financieel succes verbouwd kunnen worden, is het wel te verwonderen, dat men telkens leest van nieuw kapitaal voor cultures in Oost-Indië, maar nooit dat er nieuwe ondernemingen in Suriname geopend zullen worden. Komt dit alleen door onbekendheid met het land of spelen hierbij ook andere factoren een rol?"

Ook wij hebben meermalen gehoord en gelezen dat Oost-Indië de vijand zou zijn van Suriname, maar dat wil er bij ons niet in. Wij voor ons schrijven de houding van het grootkapitaal toe aan de groote onwetendheid omtrent de mogelijkheden die Suriname biedt. Men spreke daar eens over met de daarvoor in aanmerking komende personen en men zal de handen in

elkaar slaan over de ongeloofelijke onwetendheid.

Jaren geleden — in 1913 — trof ons de volgende plaats in het boek van Mevrouw Wynandts Franken—Dyserinck „Drie maanden in de West": „We hebben het de laatste jaren zoo druk over de eereschuld aan de koloniën, maar weinigen schijnen er om te denken dat niet alleen in Insulinde, doch ook in Suriname zwaar gezondigd is.

Of wordt er *opzettelijk* gezondigd?

Bevatten de praatjes waarheid dat het de invloed van Indische grootkapitalisten is die Suriname tegenwerkt, omdat deze kolonie de andere niet naar de kroon zou gaan steken en *concurrentie aandoen*? Men noemt namen." — (blz. 183).

Zou after all behalve onwetendheid ook concurrentie-vrees hier een rol spelen? De uitlating van den heer Colijn geeft te denken.

* * *

Naar aanleiding van het artikel van den oud-Gouverneur Staal in „De Amsterdammer" van 24 October — zie ons nummer van 6 November — schrijft de heer W. Arntz in „De Amsterdammer" van 8 November o.m. dat de regeering wèl afdoende hulp kan verleenen door zich onder bepaalde voorwaarden garant te stellen voor kapitaal en interest voor op te richten cultuurondernemingen.

„Dit systeem is niets nieuws; worden b.v. kapitaal en rente der Nederlandsche Spoorwegobligaties niet reeds door den Staat gegarandeerd?"

Wij herinneren er aan dat ook de oud-Gouverneur Lely dit denkbeeld heeft verdedigd.

De heer Arntz eindigt zijn opmerkingen aldus:

„Het is hier niet de plaats om met uitvoerige berekeningen te gaan bewijzen, dat de uitvoering van dit denkbeeld weinig gevaar van verlies voor den Staat zal meebrengen, dat zoowel Nederland als Suriname er niet anders dan voordeel van zullen ondervinden en dat de oprichters dezer ondernemingen de exploitatie ervan gaarne, zonder eenige garantie van staatswege, zullen voortzetten, zoodra de rentabiliteit ervan eenmaal bewezen is."

Daarbij teekent de heer Staal aan: „De heer Arntz heeft groot gelijk: de *angstvalligheid* ten opzichte van Suriname moet overwonnen worden. Daartoe kan de Regeering ongetwijfeld medewerken, op meer dan één manier. In geen geval door zelve ondernemingen te drijven, maar door anderen aan te moedigen en te steunen".....

* * *

In ons vorig nummer deden wij een mededeeling omtrent de plannen van den uit Suriname hier aangekomen heer Bruyning, die zijn verloftijd wil dienstbaar maken voor het melaatsche kind in Suriname.

In „Het Vaderland" van 1 November dat ons eerst heden in handen komt vinden wij een rectificatie van de mededeelingen van genoemden heer: Bethesda neemt wel alle melaatschen zonder onderscheid van religie op, en in zoover is ze dus neutraal, maar zij werd in het leven geroepen door de kerkbesturen van de N. H. gemeenie, de Luthersche gemeente en de Hernhutters. Verder wil de heer Bruyning niet een afzonderlijk comité oprichten daar dit reeds sinds jaren bestaat.

Ook Mr. Dr. C. F. Schoch, de Voorzitter van het Centraal Comité voor Bethesda, rectificeert in „Het Vaderland" het bericht en merkt o.m. op dat het geheel onjuist is dat de vrijzinnig godsdienstigen in Nederland voor dezen arbeid speciaal zouden moeten worden warm gemaakt. De ervaring van Mr. Schoch in de bijna twintig jaren, waarin hij het voorrecht heeft gehad in Nederland mede te werken om giften voor de melaatschenverpleging in Bethesda te verkrijgen, was dat die giften kwamen van allen kant, zonder verschil van godsdienstige opvatting.

* * *

Dr. van Blankensteyn, de stercorrespondent van de Nieuwe Rotterdamsche Courant vond een herinnering aan Suriname in.... Siberië. In zijn 52en brief — N. R. Ct. van 10 November, Av.blad C. — vertelt hij van zijn reis naar Kemerowo. Onderweg moest hij in een boerenwoning in een dorp overnachten.

....„De boer en zijn vrouw hadden veel deelneming met mij, die zoo maar den heelen nacht doorreisde. Zij drongen er sterk op aan, dat ik plaats zou nemen in het bed op den grond, dat zij juist, gekleed en wel, hadden verlaten. Toen ik verklaarde, volstrekt geen behoefte te hebben aan een bed, kwam een oogenblik blijkbaar het vermoeden bij hen op, dat ik het op den grond uitgespreide bed beneden mijn waardigheid vond. Zij waren ook bereid, mij hun statiebed aan te bieden. Dat statiebed kende ik zoo goed: Ik had precies gelijkend te Paramaribo gezien in de bekr... pen woningen van de kotto missies. Een kort... opgemaakt bed helder wit bedekt, en daarop een ... van keurige kussens, vormde het ornament van ... woning. Gebruikt werd het nooit, zoomin in Si... als in Suriname. De gelukkige bezitters spreiden ... hun slaapgelegenheid op den grond uit. De welvar... Siberische boeren slapen veelal op matrassen.

Het goede echtpaar begreep er niets van, toen ... matras en statiebed beide versmadende, mij uitstr... op de houten bank van hun woonkamer."

Curaçao.

Poenale Sanctie?

De Gouverneur heeft een ontwerp-verordening ... den Kolonialen Raad ingediend, waarvan de eerste ... artikelen aldus luiden:

Art. 1. Hij, die de diensten van een ander voor ... tijd of voor een bepaald werk huurt, wordt, indien ... zijn overeenkomst niet nakomt, gestraft met geldb... van ten hoogste vijfhonderd gulden.

Art. 2. Hij, die zijn diensten voor een tijd of ... een bepaald werk verhuurt, wordt, indien hij zijn o... eenkomst niet nakomt, gestraft met hechtenis van ... hoogste drie maanden of geldboete van ten hoo... honderd gulden.

Art. 3. Hij, die desbewust iemand, die zijn dien... voor den tijd aan een ander heeft verhuurd, te w... stelt in den tijd, dat hij bij dien andere werk moet v... richten, wordt gestraft met geldboete van ten hoo... vijf gulden voor elken dag.

In de toelichting wordt gezegd, dat dit ontwerp ... gevolg is van een verzoek der C. P. M. om strafba... te stellen „contractbreuk door ingevoerde unskill... arbeiders." De invoer van arbeiders uit het buite... land, noodig, omdat van de Nederlandsche Antille... niet voldoende arbeidskrachten te betrekken zijn, ... eischt groote kosten, die bij contractbreuk niet go... te maken zijn uit de privaatrechtelijke verplichting ... schadevergoeding, daar van verhaal op de arbeid... in dit geval practisch weinig terecht komt. Van ... dus de wenschelijkheid van eene strafbepaling t... contractbreuk.

Bij de overweging van het onderwerp, aldus de ... v. T., deed de wenschelijkheid zich gevoelen om de ... maatregel tot inheemsche arbeiders uit te breiden. ... zien toch, dat ook hier de vrijwel insolvente werk... mers vrijwel onverschillig staan tegenover hetge... waartoe zij zich verbonden hebben. „Ook komt ... dikwijls voor, dat een ambachtsman het maken ... een zeker voorwerp op zich neemt, als regel zelfs v... schot krijgt, en wanneer het er op aankomt, noch ... voorwerp levert noch het geld terugbetaalt. De w... gever wordt het kind van de rekening, omdat er ... den regel geen verhaal op den werknemer is en d... niet strafrechtelijk aansprakelijk is. Daarom is ... huur van werk in het ontwerp begrepen." In Surin... komen soortgelijke strafbepalingen voor.

Tot zoover de meer dan sobere toelichting bij ... zoo belangrijk voorstel.

Wij zullen de laatsten zijn, die zeggen, dat het ... ergerlijk is, zooals de arbeiders in Curaçao in ... regel hunne plichten in dit opzicht verwaarloo... Hier wreekt zich o.i. een fout, bij de afschaffing ... slavernij gemaakt. De slaaf werkte, omdat hij m... en afschaffing der slavernij beteekende voor vele ... niet-werken. Men heeft verzuimd den vrij te maken ... den vrijgemaakten slaaf bij te brengen, dat arbe... een plicht en een zegen is, en als men dat al g... poogd heeft, dan is die poging in niet weinig gevall... jammerlijk mislukt. Aangenomen dat een maatreg... van den aard als het voorgestelde, niet alleen h... uiterste maar ook het eenigste redmiddel is, om uit d... moeilijkheid te komen, dan vinden wij de aangehaal... artikelen toch zoo vaag, vluchtig en oppervlakkig, dat ... wij niet anders verwachten, dan dat de K. R. het ... ontwerp ter verbetering aan den gouverneur zal terug... sturen. Wij betwijfelen, of het opdragen van het ma... ken van een zeker voorwerp onder „huur van werk" ... zooals de M. v. T. het allerongelukkigst noemt, v... wij wijzen op het verschil van straf voor den huurder ... (alleen boete) en voor den verhuurder (hechtenis of ... boete), en vooral: aan het niet nakomen van zoo'n huur... overeenkomst zitten zooveel privaatrechtelijke kwes... ties vast, als bijv. overmacht, goede trouw bij de uit... legging en uitvoering van de overeenkomst, dat m... o.i. zulke strafbepalingen niet mag maken, zonder e... nauwgezet toezicht van overheidswege op de overee...

omsten zelf. Daarvan blijkt niets in de bedoeling te legen, noch uit de bepalingen van het ontwerp, noch uit de officieele toelichting.

De *Amigoe*, die analoge bezwaren heeft als wij, wijst er op, dat men in Oost-Indië werkt in de richting van afschaffing dezer sancties, en laat daarop volgen, voornamelijk met het oog op de uitbreiding der strafbepalingen tot inlandsche arbeiders:

„Een der voornaamste redenen van den kant der Regeering in Oost-Indië voor de oppositie tegen deze poenale *sanctie* bij arbeids-contracten is, omdat zij hoopt, dat allengs, „met medewerking van de werkgevers," door arbeidskolonies een *vrije* arbeidersbevolking zich overal zal ontwikkelen, voor welke uit den aard der zaak koelie-ordonnanties met *poenale sancties* enz. niet meer noodig zullen zijn.

En hierin ligt ook voor de C. P. M. een ruim veld van medewerking.

Wij kunnen nog niet goed inzien, dat er in de buitendistricten van Curaçao en buiten de hoofdplaatsen van Bonaire en Aruba niet een heel leger van veldarbeiders zou gevonden worden, die geschikt en bereid zijn voor het grondwerk op de Isla.

Wanneer er voor eenige jaren geleden van onze drie Benedenwindsche eilanden ruim 4000 werklieden naar Cuba trokken onder zeer ongunstige voorwaarden, dan bestaat er toch wel eenige reden om aan te nemen, dat er ook nu nog wel een paar duizend onder betere condities voor de *Isla* zullen kunnen bijeen gebracht worden.

In het bovenstaand ontwerp staat, dat er zich uit onze kolonie veel minder hebben *aangemeld* dan de directie van de *Isla* er in werkelijkheid voor haar bedrijf noodig heeft.

Wij hebben nergens iets gehoord of gelezen van een oproep, van een *werving* van arbeiders in onze kolonie voor de *Isla*. Dat zou toch het ware middel zijn om zich van een grooten toeloop van werkwilligen te verzekeren. Wanneer zulk een oproep op Curaçao door middel van de districtmeesters en op de eilanden met hulp van de gezaghebbers geschiedde, en wanneer dan tegelijk de financieele voordeelen en andere condities van dat contract werden bekend gemaakt, twijfelen wij er niet aan of de C. P. M. zou meer succes hebben dan zij tot nu gehad heeft. Ook de medewerking van het Bestuur der kolonie tot uitvoering van zulk een oproep zou zeker op minder bezwaren stuiten en minder gevaar opleveren dan de voorgestelde ontwerp-verordening."

Uit den Verren Vreemde.

Ontwapening? Een rectificatie.

In deze rubriek werd in het nummer van 6 November het koninkrijk Hedzjas lid van den Volkenbond genoemd. De heer H. J. Neervoort van de Poll te Heemstede tikt ons, in een van hem ontvangen schrijven, daarvoor op de vingers. En te recht!

Hedzjas heeft behoord tot de mogendheden, welke als oorspronkelijke leden van den Volkenbond zijn vermeld.

In „De Volkenbond en zijn belang voor Nederland", door H. Ch. G. J. van der Mandere, worden (blz. 129) de oorspronkelijke leden, onderteekenaars van het Vredesverdrag aangegeven, daar staat Hedzjas bij. Nu teekent de heer Neervoort van de Poll aan, dat hieraan de eis verbonden was der ratificatie van een vredesverdrag, en die ratificatie is noch door Hedzjas, noch door de V. S. van Noord Amerika, noch door Ecuador gedaan, zoodat deze drie staten geen lid van den Volkenbond geworden zijn. Wij hebben den geachten inzender dank te betuigen voor deze terechtwijzing.

Wat de V. S. betreft was deze bijzonderheid ons natuurlijk wel bekend, voor Hedzjas niet. Hierdoor verliest het aanknoopingspunt dat wij bij dat lidmaatschap zochten ook zijn beteekenis. Maar de waarschuwing, die in 't Hedzjas-voorbeeld ligt opgesloten, om niet voorbarig tot ontwapening over te gaan, verliest er haar beteekenis niet ten volle door.

Ongeacht de vraag of het verdrijven van koning Hoessein voor Hedzjas al dan niet als een ramp voor zijn land te beschouwen is, leveren de gebeurtenissen, welke zich nu in zijn land afspelen, een staaltje van het gewaagde en on-economische van het afschaffen van een weermacht vóórdat de rechtmatige overtuiging vast staat, dat men niet meer te vechten zal hebben.

Uitstel der volkenbondsconferentie voor de bewapeningsvermindering?

De correspondent te Genève van de N.R.Ct. schreef in 't nr. van 15 Nov.:

Ondanks de op het volkenbondssecretariaat met groote voldoening begroete benoeming van Lord Robert Cecil tot lid van het nieuwe Engelsche kabinet, waardoor een overtuigd voorstander van de algemeene gedachten, die het Vredesprotocol van Genève bezielen, wederom de Britsche vertegenwoordiger in den volkenbondsraad zal zijn, ontveinst men zich in de volkenbondskringen te Genève niet, dat het optreden van een conservatief bewind in Engeland waarschijnlijk tot gevolg zal hebben, dat het vredesprotocol, op 2 October door de vijfde volkenbondsvergadering aangenomen, eerst nog door de zesde volkenbondsvergadering hier en daar eenigszins herzien zal worden, alvorens het in werking kan treden. Men vreest toch, dat het protocol in den thans bestaanden vorm niet door Engeland onderteekend en geratificeerd zal worden, ook al wanhoopt men niet eraan, dat ook de nieuwe Britsche regeering tot stappen in den geest van het vredesprotocol bereid zal zijn en zeker niet de verantwoordelijkheid van een geheele mislukking van het werk der vijfde volkenbondsvergadering op zich zal willen nemen.

Een gevolg van het uitstel van de Engelsche ratificatie zal waarschijnlijk ook zijn een uitstel van de voor 15 Juni aangekondigde ontwapeningsconferentie.

Men neemt te Genève dit uitstel algemeen als onvermijdelijk aan.

De Marokko verwikkelingen.

De N. Ct. van 13 dezer bevatte de volgende beschouwingen, die uitvoerig bespreken wat wij hier eerder reeds als waarschijnlijk te verwachten conflict aankondigden.

„De door Primo de Rivera toegepaste taktiek om de Spaansche bezettingszône in Marokko in te krimpen tot een gemakkelijk te verdedigen stelling bij de kust, heeft een probleem in het leven geroepen, dat wel eens de aanleiding zou kunnen zijn tot een heropening van het Marokkaansche vraagstuk. Het blijkt inderdaad, dat het Spaansche directoire, ofschoon het door de Spaansche troepen bezette gebied zeer is ingekrompen, geenszins voornemens is om de rechten en voorrechten die aan Spanje over het geheel van het gebied bij verdrag zijn toegekend, op te geven. Het directoire beroept zich op art. 35 der Acte van Berlijn 1885, waar een onderscheid wordt gemaakt tusschen „bezittingen" en „protectoraten", voor de laatste is de beschermende mogendheid niet gehouden het gebied geheel te bezetten.

Een nader argument ontleent Primo de Rivera, volgens den Marokkaanschen correspondent van de Times, van wien deze uiteenzetting van het Spaansche standpunt afkomstig is, aan de Engelsch-Fransche overeenkomst van April 1904. Deze zegt, in art. 2: „De Engelsche regeering erkent, dat het aan Frankrijk wordt opgedragen (il appartient) om te waken over de veiligheid van dit land (Marokko) en zijn bijstand te verleenen voor de administratieve, economische, financieele en militaire hervormingen, die noodig mochten zijn." Volgens de Spaansche interpretatie nu beteekent deze bepaling niet dat Frankrijk dit moet doen, doch enkel dat Frankrijk vrij is, dit te doen. Nu zijn de Fransche rechten over Marokko door het Fransch-Spaansche verdrag van November 1912 ten deele aan Spanje overgedragen. Wat geen verplichting was voor Frankrijk onder het verdrag van 1904, kan het niet geworden zijn voor Spanje door de overdracht van 1912, zegt het directoire: ook Spanje is dus niet verplicht het geheel der Spaansche zône te bezetten, doch het kan hiermee handelen naar goeddunken.

De Fransche regeering deelt dit standpunt echter niet. Zij wijst op art. 1 van deze Fransch-Spaansche overeenkomst van Nov. 1912: „Aan Spanje wordt opgedragen (il appartient) voor de veiligheid te zorgen der Spaansche zone en bijstand te verleenen aan de Moorsche regeering." Dit „il appartient" sluit volgens de Franschen een positieve verplichting in. Zelfs indien het er niet uitdrukkelijk stond, zou Spanje zedelijk verplicht zijn om in zijn zone de orde te herstellen en te handhaven. De Fransche regeering vraagt niet beter dan dat Spanje zich hiermee zal belasten, doch kan niet dulden, dat het directorium in de Spaansche zône, die slechts een willekeurig gedeelte van een grooter geheel is, waar Frankrijk mee verantwoordelijk voor is, een toestand van anarchie zou laten heerschen.

Indien Spanje dus ophoudt contrôle uit te oefenen over het niet direct bezette gedeelte der Spaansche zône, kan volgens de Franschen, de toestand niet zoo blijven. Er moeten besprekingen geopend worden over

het lot van het Spaansche gebied. Van de mogendheden, die in dergelijke onderhandelingen gekend zouden moeten worden, zijn Duitschland en Oostenrijk door het Verdrag van Versailles uitgeschakeld. Italië heeft van zijn rechten afstand gedaan in het verdrag van 1912 over Tripolis en Marokko. De Vereenigde Staten en de kleine mogendheden zouden genoegen nemen met het beginsel der open deur. Blijft alleen Engeland over.

Nu beweren de Franschen, dat Engeland gebonden is door artikel 4 der geheime Fransch-Engelsche overeenkomst van 1904, bepalend, dat, indien Spanje op de uitnoodiging om een zone in Marokko over te nemen, niet ingaat, de oorspronkelijke regeling tusschen Frankrijk en Engeland weer in werking zal treden, nl. dat de rechten over heel Marokko aan Frankrijk zullen worden afgestaan. Frankrijk beweert dus, dat, indien Spanje zijn zone niet bezet en er zijn plichten niet nakomt, deze automatisch onder Fransch protectoraat terugkeert.

Van actueel belang zijn deze Fransche eischen nog niet. Frankrijk denkt er niet aan onmiddellijk de Spaansche erfenis op te eischen. Doch indien de anarchie, welke langs zijn grens met het Rifgebied heerscht, bedenkelijk mocht worden voor de Fransche belangen in het gebied van Algiers of in het Marokkaansche protectoraat, zou de Fransche regeering het noodig kunnen oordeelen om dezen eischen klem bij te zetten."

Tot zoover het stuk in de N. Ct.; in dit verband is aan een kort bericht van diezelfde dagteekening bijzondere aandacht te geven:

Abdel Krim, het Kabylen-hoofd, zou aan Frankrijk den eisch hebben gesteld dat deel van het door Frankrijk bezette Marokkaansche gebied te ontruimen, dat volgens hem onder zijn bescherming behoort te staan. Ook hebben zich bij de grens van het Fransche protectoraatgebied reeds bloedige incidenten afgespeeld. De bedenkelijke toestand begint zich zoo reeds te teekenen.

Ingezonden.

Hooggeachte redactie,

Het zij mij vergund in uw weekblad, dat onder het motto verschijnt: „het koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang", een woord te schrijven naar aanleiding van het entre-filet „Ons Behoud" in uw nummer van 21 Augustus 1924.

M. L. heeft het noodig geacht mij te sommeeren aan te geven hoe een vloot moet worden samengesteld, krachtig genoeg om onze neutraliteit te handhaven, hoeveel die vloot zal kosten en hoe dit betaald zal moeten worden. Hij doet dit naar aanleiding van een uittreksel uit mijne artikelen in uw geacht blad. Gelezen heeft hij dus mijne artikelen niet. Dit is op zichzelf al eigenaardig.

Hadde hij gelezen wat ik schreef in het Soerabajaasch Handelsblad, zoo ware het hem wellicht duidelijk geworden, dat het uitsluitend mijne bedoeling was, duidelijk te maken, hoe groot het oorlogsgevaar in den Pacific is en hoe groot de kans dat Nederland daarbij de koloniën verliest. Een zuiver strategische beschouwing dus, die alleen wil doen uitkomen, hoezeer Nederlandsch-Indië een vloot behoeft.

Ik heb mij juist niet in den strijd over de samenstelling willen mengen, niet willende vermeerderen het koor van de elkaar zoo dikwerf wedersprekende deskundigen. M. L. neemt mij dit kwalijk, gelijk zoovelen mij dit euvel duiden.

Toch hebben mijn artikelen op tot op dit moment onweersproken strategische en economische gronden aangetoond, dat weerloosheid onzer koloniën zeker verlies beteekent. Wanneer M. L. schrijft dat iedereen weet, dat men meer kans heeft niet in een oorlog betrokken te worden naarmate men sterker gewapend is, zoo blijkt hieruit, dat hij noch de Kamerdebatten noch de recente literatuur gevolgd heeft. Heeft M. L. dan „Het Volk" of de „Indische Courant" nooit gelezen?

De woede in bepaalde kringen tegen de „Gio-artikelen" komt juist duidelijk voort uit het besef, dat zij strategisch niet te weerleggen zijn. Het tegen een vloot zijn, staat in mijn oogen gelijk met landverraad.

Wanneer M. L. vraagt of een land met 57 millioen inwoners een vloot kan betalen, dan is het anwoord hierop, vergeef mij de wedervraag: „Zou een land, dat veel meer dan 3 milliard per jaar uit zijn koloniën haalt aan directe en indirecte baten, salarissen, dividenden, tantièmes, enz. enz. niet een paar honderd millioen voor een vloot kunnen betalen?"

Waarom wel meer dan een dozijn universiteiten en geen vloot? Waarom wel sociale wetten en geen geld

voor een vloot, die den koloniën een bron van inkomsten ook voor honderdduizenden arbeiders waarborgt?

Wanneer het volk dat met M. L. niet wil, welnu is Nederland de koloniën niet waard, dan is het wa[ar] ze zoo spoedig mogelijk te verliezen en daarmede welvaart van Nederland te vernietigen.

Ik beveel M. L. en zijn soortgenooten de lezing van The rise and decline of the Netherlands, door J. E. Barker aan. Hij en zijn medestanders hooren mijns ziens tot dat soort Nederlanders, die ons Brazilië, Formosa, de Kaap, Nieuw Holland, enz. enz. deden verliezen.

GIO.

Soerabaja, 29 Sept. 1924.

Berichten der Afdeelingen.

Afdeeling Apeldoorn:

INDISCHE LEERGANG TE APELDOORN.

De derde en laatste lezing van Prof. Kielstra Dinsdagavond 11 Nov. begon bij 't jaar 1870. Na beknopte staathuishoudkundige uiteenzetting besprak spr. den rijkdom van producten op en in den bodem. Daarna werd nagegaan wat er aan „arbeid" aanwezig is, waarbij de tegenstelling dun- en dichtbevolkt duidelijk op den voorgrond trad — een en ander in verband met de in de vorige les besproken „gesloten huishouding der inlandsche Maatschappij, en waarvoor spr. typische voorbeelden aanvoert. Ten slotte wijdt spr. nog enkele woorden aan de geografische ligging. Voorloopig zal de handel zich nog wel oriënteeren naar het Westen; het Oostelijk deel van den Archipel zal eerst van meer beteekenis worden, als Australië, Japan en Amerika vastere afnemers worden. Aan de hand van tal van plaatjes, met grafieken, gebouwen, machines en overzichten van bedrijven heeft spr. nog gelegenheid op tal van bijzonderheden te wijzen en de aandacht te vestigen op de krachtige frissche Hollandsche ondernemingsgeest, die in Indië veel heeft tot stand gebracht en van beteekenend invloed is op de algemeene volkswelvaart.

Ir. D. Bloemsma, voorz. der afd. Apeldoorn van V. U. sprak een hartelijk woord van dank voor de sobere, heldere uiteenzetting van oorzaak en gevolg in de maatschappelijke toestanden van Ned. Indië.

Vrijdag 14 dezer begon Dr. J. C. Koningsberger zijn reeks van drie lezingen: „Drie wandelingen in de tropische natuur".

Om de veelheid der stof zal spr. zich beperken en de stof zoo eerlijk mogelijk verdeelen over *a.* de kust, *b.* het cultuurland, *c.* boven 3000 voet, en nog meer beperking zal hij zich opleggen, door zich hoofdzakelijk tot Java te bepalen. Boeiend en duidelijk schetst spr. de algemeene verdeeling van hoog en laag, daarna den bouw der strandzône, den strijd in het gebied der mangrove vegetatie en het strand tusschen zee- en land-organismen (wortelstelsel; drijfinrichtingen). Menige bijzonderheid volgt nog naar aanleiding van een reeks schitterende plaatjes. Een aangename en prettige avond, die doet verlangen naar de beide andere.

N.B. *Het bestuur der afdeeling zal zijn medewerking verleenen tot het vormen van een plaatselijke commissie voor het bijeenbrengen van gelden, voor de Van Heutsz-huldiging, als onderdeel van de provinciale commissie, die onder leiding staat van Prof. Mr. J. C. Kielstra te Wageningen. De plaatselijke pers zal daarover binnenkort wel nader berichten.*

J. C. BAARS.

Mededeelingen.

Van het Dagelijksch Bestuur:

DE OOST EN WEST-MEDAILLE.

Den Heeren Secretarissen der afdeelingen wordt beleefd verzocht om onder de leden hunner afdeeling bekendheid te geven, dat bij het Secretariaat der Vereeniging, den Haag, Heulstraat 17, alsnog exemplaren beschikbaar zijn der Oost- en West-medaille (ter herinnering aan het 25-jarig bestaan der Vereeniging).

Prijs per stuk ƒ 3.50.

CONCEPT-NOTULEN

Hoofdbestuursvergadering, gehouden op Zaterdag 18 October 1924, des namidd. ten 2 ure, in het gebouw Heulstraat 17.

oorloopig goedgekeurd in de vergadering van het Dagel. Bestuur van 29 October d.a.v.).

anwezig: de heer Mr. W. Sonneveld, voorzitter, de n Mevr. de Douair. Jhr. W. C. Clifford Kocq van gel-Roelofs (Breda), R. Zuijderhoff, Onder-Voor- F. van Peski, lid van het Dagel. Bestuur; G. Cal- (Amsterdam), F. E. Luitjes (Nijmegen), J. A. van mel (Leiden), J. C. Baars (Apeldoorn), Dr. H. H. lstra Fzn. (Deventer), J. Franke (Groningen), Z. h. Marcella (Rotterdam), H. Somermeijer (Utrecht), Roodhuijzen (Amersfoort) en F. H. A. van der h, Secretaris-Penningmeester.

wezig met kennisgeving: de H.H. H. J. M. Baumann hem) en H. F. Wagenaar Reisiger (Haarlem).

Voorzitter opent op het aangegeven uur de ver- ing en heet allen welkom. Met vreugde begroet het in grooten getale opgekomen hoofdbestuur, dat n deze eerste bijeenkomst na het jubileum der niging, geluk wenscht met het zoo geslaagde feest Mei l.l., waarbij hij, wegens privé-aangelegen- , helaas niet tegenwoordig kon zijn. Persoonlijk nde voor de hem op dien dag bewezen attentie pr. uiting aan zijn groote voldoening te hebben n ontwaren, hoezeer dat 25-jarig herdenkingsfeest lgemeen gunstigen indruk naar buiten heeft ge- en hoe de talrijke blijken van belangstelling bij de overtuiging heeft versterkt, dat „Oost en West" iden kring groote sympathie geniet, al kan dan ezegd worden dat die genegenheid zich weerspie- n een groote toename van het ledental.

. wil zich thans kwijten van de aangename taak eer Roodhuijzen, Voorzitter der afdeeling Amers- als vertegenwoordiger der nieuwe afdeeling m te heeten. Hij dankt den heer R. voor diens tige en met zoo gunstigen uitslag bekroonde lingen in zake de vestiging eener afdeeling plaats zijner inwoning en hoopt dat Amersfoort zijn en blijven een bloeiende afdeeling van t en West". Zich richtende tot den heer Somer- r, het nieuwe H.B.-lid voor Utrecht, welke afdee- tot voor kort hier vertegenwoordigd werd door ff. van der Schuijt, die gedurende een reeks van n de belangen der Vereeniging met groote toewij- heeft voorgestaan, wenscht spr. mede den heer S. met diens benoeming, hopende dat het ook hem en moge zijn in aangename en vruchtbare samen- ing met zijne mede-H.B.leden nuttig werkzaam te p het arbeidsveld dat hier behartiging vindt.

r tot zijn spijt, aldus vervolgt spr., mist hij onder nwezigen het nieuwbenoemde H.B.-lid uit Haar- de heer Wagenaar Reisiger, zitting nemende voor den heer Brondgeest, die der Vereeniging door ood ontvallen is. In zijn telegram, even vóór den g dezer zitting ontvangen, betreurt de heer het feit van zijn onverwachte verhindering.

r spr., als gevolg der omstandigheden, thans voor erst den heer Franke ontmoet, is het hem een lte dezen heer zijne erkentelijkheid te betuigen diens krachtig aangewende pogingen om de afd. ngen er weer bovenop te helpen en hij twijfelt t aan, of het goede werk daar verricht zal in komst zijn vruchten afwerpen.

. eindigt zijne onder teekenen van bijval uit- oken rede met een specialen welkomstgroet aan ige dame onder zoovele heeren, aan Mevrouw d uit Breda.

rgaande tot de agenda, de notulen, is de Voor- r van meening, dat, bijaldien deze bekend zijn d in het K. W., de lezing achterwege zou kunnen n. Deze meening wordt door de aanwezigen ge- , waardoor dan de notulen zijn gearresteerd.

n de orde is thans: *Samenwerking van Oost en met de Nederlandsche Reisvereeniging.*

a een korte inleiding van den Voorzitter, waarin de vergaderden op de hoogte stelt hoe en waarom erlijk contact tusschen beide Vereenigingen is ge- staan, noodigt hij den Secretaris uit tot orlezing van een hedenmorgen van den Voorzitter r Reisvereeniging ontvangen exposé van het doel en en dier Vereeniging, wordende daarin tevens aan- even de punten op welke de samenwerking van de lichamen zal komen te berusten.

t het denkbeeld van samenwerking, zoomede met eschrift van den Voorzitter der Reisvereeniging, z.i. in het K.W. zal worden opgenomen, kan men zeer wel vereenigen, zoodat de beraadslaging op dit punt zich slechts bepaalt tot enkele vragen en op- merkingen van ondergeschikten aard, wordende de verdere gang van zaken gaarne overgelaten aan het beleid van het Dagelijksch Bestuur.

Gekomen tot het punt der agenda: *Bespreking voorstel van den heer v. Geuns en door dezen in te leiden (Een bond van Ind. Vereenigingen; zie K.W. van 15 Mei l.l. No. 20)*, verschijnt deze heer ter vergadering en wordt hem, na een korte inleiding van den Voorzitter, het woord verleend om zijn denkbeelden nader te ontwikkelen. Uitgaande van de stelling dat de enkeling niets vermag, maar dat door aansluiting zooveel te bereiken valt, treedt spr. opnieuw in eene uiteenzetting der beweegredenen, welke hem tot zijn voorstel geleid hebben en dat belichaamd is in zijn ingezonden stuk in het K.W., voegende hij daaraan met nadruk toe dat de ervaring hem geleerd heeft, hoe met vereende krachten grootere praestatie verkregen wordt. Met behoud voor elke Vereeniging van hare zelfstandige werkwijze zou z.i. een bond, waaronder gebracht werden alle corporaties met éénzelfde doel — liefde voor de Indiën — naar zijne stellige overtuignig in hooge mate bevorderlijk zijn aan de algemeene zaak.

Met een woord van dank aan den inleider, wiens denkbeeld, aldus de Voorzitter, ongetwijfeld een practische tendenz bevat, worden de discussies er over geopend. Nagenoeg alle aanwezigen nemen, beurtelings, aan deze gedachtenwisseling, welke in 't kort wordt weergegeven, deel. Zoo merken de H.H. Zuijderhoff en Luitjes op, met waardeering voor inleider's bedoeling, dat het denkbeeld niet nieuw is en reeds voor jaren ter sprake is gebracht, evenwel zonder resultaat, omdat het stuitte op de uitvoering — de hr. Zuijderhoff met verwijzing naar het indertijd in 't leven geroepen „Nationaal Comité" — en blijkt laatstgenoemde, de heer Luitjes, zelfs bevreesd te zijn, dat het plan-v. Geuns hierop zou uitloopen, dat aan de reeds bestaande vereenigingen nog eene zou worden toegevoegd. Deze spr. juicht concentratie toe, maar dan zoo, dat alle vereenigingen zich scharen onder „Oost en West", als de meest algemeene op Indisch gebied. Ook aan de andere leden, aan de Heeren van Hamel, Marcella, Somermeijer en Zeijlstra, staat het plan wel, daarentegen de uitvoering niet duidelijk voor oogen en wijzen de beide laatstgenoemden en ook de heer Calkoen op hetgeen reeds thans in hunne afdeelingen, in gemeenschap, wordt gedaan. De heer v. Hamel maakt de opmerking, dat het plan alleen voor verwezenlijking vatbaar is in Den Haag en Amsterdam, misschien in Rotterdam en vestigt hij voorts de aandacht op de wijde strekking wat betreft behuizing en financieel beheer, gevende de heer Somermeijer nog een wenk om rekening te blijven houden met de opvattingen der leden van „Oost en West", buiten die hoofdplaatsen gevestigd.

Nadat mevr. Clifford zich in zeer gunstige termen had uitgesproken voor arbeid op coöperatieven grondslag, waarmede allen instemden, de heer v. Peski nog enkele practische lijnen had aangegeven ten opzichte der mogelijkheid van onderlinge samenwerking en de Voorzitter, als voorbeeld, had genoemd de aanschaffing voor gezamenlijke rekening van goede Indische films, verklaarde ten slotte de heer v. Geuns, dat hij zijn denkbeeld — de vorming tot één bond van alle Indische vereenigingen — met warmte bleef aanbevelen, trots de gehoorde bedenkingen op het punt van uitvoering.

De Voorzitter, de gehouden bespreking resumeerende, meent dat daarbij in hoofdzaak drieërlei opvatting tot uiting is gekomen. Een gedeelte der leden had blijk gegeven van in te stemmen met wat spr., kortheidshalve, wil noemen het plan-van Geuns. Andere leden waren van meening, dat een samenwerking van vereenigingen, welker arbeidsveld verband houdt met Indië, alleen denkbaar is op groote plaatsen, zoodat het initiatief daartoe alleen ligt op den weg van de weinige afdeelingen, die op groote plaatsen gevestigd zijn. Weer anderen achtten het gewenscht dat de afdeelingen, vooral met het oog op besparing van kosten, voor het houden van lezingen, filmvoorstellingen e.d., zooveel mogelijk de medewerking zoeken van andere plaatselijke vereenigingen, voor wie dergelijke bijeenkomsten van belang zijn, zonder daartoe eenig vast verband met die vereenigingen in het leven te roepen. Spr. wenscht nu de vergadering te doen beslissen aan welke der drie evengenoemde opvattingen de voorkeur wordt gegeven en bracht daartoe in de eerste plaats het plan-v. Geuns in stemming. Daar de groote meerderheid zich vóór dat plan verklaart, komt de stemming over de beide andere opvattingen te vervallen. De Voorzitter meent de gevallen beslissing in dien zin te kunnen opvatten, dat daarmede aan het Dagel. Bestuur de opdracht is verstrekt contact te zoe-

ken met de daarvoor in aanmerking komende Indische Vereenigingen, ten einde in overleg met die corporaties de mogelijkheid en de wenschelijkheid te bespreken van de uitvoering van een bond als door den heer Van Geuns bedoeld. Aldus wordt besloten.

Den heer v. Geuns wordt dank betuigd voor zijne tegenwoordigheid en voor zijne inleiding tot deze besprekingen, sprekende deze, op zijn beurt, zijne erkentelijkheid uit voor de hem daartoe gebodene gelegenheid, waarop hij de vergadering verlaat.

Bij het punt der agenda: *Wat verder ter tafel zal worden gebracht*, stelt de heer Van Hamel voor dat de Vereeniging een gift schenke aan het Comité Vliegtocht Nederland—Indië, het bedrag daarvan te bepalen door het Dagel. Bestuur. Daar dit voorstel de algemeene goedkeuring verwerft, wordt conform besloten.

De heer Baars zegt, namens den Voorzitter zijner afdeeling, dat diens functie wel wat teleurstellend is, waar, bij gebrek aan fondsen, door de afdeeling zelve zoo weinig kan worden verricht. In verband daarmede vraagt hij geldelijken bijstand aan het Hoofdbestuur. Deze zal worden verleend.

Voorts drukt spr. er zijn leedwezen over uit, dat hij op zijn herhaald verzoek aan „Boeatan" om kunstvoorwerpen in bruikleen af te staan bij de expositie van de Oost en West-medaille, geen antwoord mocht ontvangen en hoopt hij een volgenden keer meer succes te hebben, wat, naar de heer Zuijderhoff opmerkt, zeker het geval zal zijn, indien de Secretaris van Oost en West zich mondeling wendt tot de Presidente van den Raad van Beheer.

Ten slotte geeft hij het Hoofdbestuur in overweging te trachten ook in het Oostelijk deel des lands, in Twente, een afdeeling der Vereeniging in het leven te roepen.

Hierna stelt de Voorzitter de rondvraag, waarvan de heeren Roodhuijzen, Somermeijer en Franke en Mevr. Clifford gebruik maken om, ieder voor zich, den Voorzitter dank te zeggen voor de waardeerende woorden ten hunnen aanzien bij den aanvang der vergadering gesproken; mevrouw Clifford voegt daaraan nog toe de mededeeling dat bij hare ontstentenis de heer L. U. van Stenis te Breda is aangewezen als plaatsvervangend H.B.-lid.

Niemand verder iets in 't midden te brengen hebbende sluit de Voorzitter deze samenkomst met dankzegging voor de betoonde belangstelling en met den wensch dat de toekomstige vergaderingen in steeds toenemende mate de blijken mogen geven van een frisch, opgewekt vereenigingsleven.

Adressen van M.H. Secretarissen der Afdeelingen van de Vereeniging „Oost en West".

Amsterdam: L. D. PETIT, Saxenburgstraat 34h.
Apeldoorn: J. C. BAARS, Tuinstraat 60.
Amersfoort: H. J. DE WIT, Huygenslaan 25.
Arnhem: H. J. M. BAUMANN (wd.). Sonsbeekweg 6.
Breda: L. VISSER, 1e Muntstraat 6, Zandberg.
Deventer: Dr. H. D. TJEENK WILLINK, Ceintuurbaan 292.
's-Gravenhage: J. C. BAUDOIN, Jacob Hopstraat 12.
Groningen: J. FRANKE, Martenshoek.
Haarlem: H. P. DEINUM, Tuinwijklaan 12, Heemstede.
Leiden: Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46.
Nijmegen: W. M. HAYE, Slichtenhorststraat 13.
Rotterdam: W. C. SCHALKWIJK, Westersingel 16.
Utrecht: Mej. J. J. LAGERS, Mengelbergiaan 48

Van het Informatie-Bureau:

MET VERLOF UIT INDIE AANGEKOMEN AMBTENAREN.

Ir. Th. D. van Maanen, Ingenieur b.d. Waterstaat en 's Lands B.O.W., Den Haag, Obrechtstraat 377.
Jhr. V. H. Goldman, Opzichter b.d. Staatsspoor en Tramwegen, Den Haag, Columbusstraat 155.
R. F. Trivelli, Lid v. d. Algemeene Rekenkamer, Den Haag, Lubeckstraat 41.
A. A. Kampman, wd. Gezaghebber b.d. Gouvernements-Marine, Dordrecht, Singel 197.
H. W. Hofstede, Nijverheidsconsulent b.d. afdeeling Nijverheid v.h. Dept. van L. N. H., Den Haag, Wilgstraat 72.
Mej. C. S. van der Hegge Spies, Onderwijzeres 2e kl. b.h. O.E.L.O., Den Haag, v. Speykstraat 13.
A. J. Oets, Directeur der Kweekschool voor Inlandsche Onderwijzers te Amboina, Bussum, Korte Singel 7.
G. J. Oudgenoeg, Onderwijzer 1e kl. afd. Openbare Muloafdeeling der Algemeene Middelbare School te Soerakarta, Groningen, Oranjestraat 32.
B. H. F. van Heuven, wd. Assistent-Resident van ... Den Haag, Nassauplein 1a.
W. M. Fikenscher, Algemeen Ontvanger 2e kl. 's L... Kas Kediri, Den Haag, Beeklaan 301.
H. K. J. van den Bussche, Leeraar b.d. H.B.S. Soerabaja, Heemstede, Spaarnzichtlaan 28.
A. Heefer, Hoofdagent van Politie 1e kl., Hilva... beek (N.-Br.), Diezenscheweg.
C. W. du Breuil, Hoofdrechercheur van Politie 1e ... Amsterdam, 2e Wittenburgerdwarsstraat 12.
W. Lankhorst, Gouvernementsveearts, Den Briel.

UITZENDING VOOR DEN NEDERLANDSCH-IN... SCHEN STAATSDIENST EN VOOR 's LANDS DIENST IN CURAÇAO.

Voor de na te noemen betrekkingen bij 's La... dienst in Nederlandsch-Indië en Curaçao, waarin ... worden voorzien door uitzending vanwege het De... tement van Koloniën, bestaat thans gelegenheid ... mededinging.

1⁰. Uitzending voor den Nederlandsch-Indisch... Staatsdienst:

a. onderwijzer bij het m.u.l.o. (hoofdakte en ... wiskunde l.o. vereischt);
b. onderwijzer bij het openbaar lager onderwijs;
c. twee verpleegsters, bekend met röntgenologie, ... ven verpleegsters en drie verplegers voor het kra... zinnigenwezen;
d. officier van gezondheid 2de klasse (in vasten ... tijdelijken dienst).

2⁰. Uitzending voor 's Lands dienst in Curaçao:
a. hoofdonderwijzeres met akte Fransch;
b. hoofdonderwijzer met akte wiskunde.

Zij, die voor uitzending tot eene dezer betrekkingen in aanmerking wenschen te komen, kunnen zich ... het verkrijgen van inlichtingen wenden tot het Mini... terie van Koloniën, 9de afdeeling, onderafdeeling A. ... (voor de betrekkingen genoemd onder 1⁰., *a*, *b* en *c*... tot de 8ste afdeeling (voor de betrekking onder 1⁰., *d*... en tot de 10de afdeeling (voor de betrekkingen on... der 2⁰.).

Mutaties van 12 tot 19 Nov. 1924.

Nieuwe leden.

Mevrouw A. van Lelyveld van der Wilk, Amersfo... Plantsoen 10. f 5.—.
Dr. E. C. J. Mohr, Ambtenaar Koloniaal Instituut, Ov... veen, Zijlweg 25. f 5.—.
Slamat Djojo Hoesodo, Indisch Arts, Amsterd... Nassaukade 313 I. f 5.—.

Afschrijven.

W. de Vogel, Gep. O.-I. Ambt., Den Haag, 2de ... Blankenburgstr. 171, (overleden).

Adresveranderingen.

H. M. G. Dikshoorn, Dirig. Off. v. Gez. O.-I. L., van ... Leiden, Jan van Goijenkade 7 naar: Davos-Pl... Kurhaus.
Prof. Dr. H. Th. L. Kan, Hoogleeraar Rechtshoo... school, van: Leiden, Breestraat 117 naar: Welte... vreden.
J. Vollema, van: Apeldoorn, Emmalaan 27 naar ... Leeuwarden, Voorstreek 99.
H. van den Bos, 1ste Luit. Inf., Amsterdam, 2de He... mersstraat, van: 172 naar: 72.
Mevr. Wed. van Heelsbergen—de Lange, van: Utrecht, ... Willem Barentzstr. 85 naar: Zeist, Tusschen ... Dennen 6.
G. J. van Reenen, Controleur Opiumregie, van: Den ... Haag, van Loostr. 57 naar: Weltevreden, Hoofd... bureau Opiumregie.
J. A. Th. Berg, Cand. Gezaghebber B.B., van: Welte... vreden, Gang Baroe 11 A naar: Meester-Cornelis, ... Kerkstraat 53.
M. A. M. Bouman, 1ste Luit. Inf., van: Pamekasan naar: ... Soerabaija.
P. J. Heesterman, Controleur B.B., van: Tondano naar: ... Menado.
J. J. van Helsdingen, Ass.-Resident, van: Weltevreden ... naar: Poerworedjo.
F. H. Hermans, Controleur B.B., naar: Timor-Koepang.
F. H. Sanders, Controleur B.B., van: Sampit naar: ... Kota-Agoeng (Lampongs).
J. Ch. Tokaija, Griffier Landraad, van: Pandeglang ... naar: Idramajoe.
Mevrouw C. M. Roelfsema—Wesselink, Onderwijzeres ... 2de klasse, van: Den Haag, Stadhoudersplein ... naar: Weltevreden, Dep. v. Onderwijs.

Vereeniging „OOST en WEST".

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

...UDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en jongelieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen doen.

...ORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. H. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichtingen zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

...HUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Tel. Sch. 752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland vertoeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aanvragen te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

...HUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

...ESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. 1. **Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.** (Tweede druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: **f 0.05** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
1. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
2. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs: **f 0.50** en f 0.06 frankeerkosten.

c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkring en Vooruitzichten.

I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's.)
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.50** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (Opnieuw herzien).
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.

XI. **De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

XII. **Onze Koloniën.** Prijs **f 0.35** per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

Serie I.

Nederlandsch-Indië en de handel.
Indische toestanden gezien door een inlander.
Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland.
Sarikat-Islam.
De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië.
De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java.
Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten.
De Europeesche vrouw in Indië.
De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging.
Over de Kolonie Suriname.

Serie II.

No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië.
„ 2. Het Javaansch tooneel.
„ 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië.
„ 4. De theecultuur op Java.
„ 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg.
„ 6. Een doode taal in Indië.
„ 7. De inlandsche dorpsgemeenschap op Java.
„ 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië.
„ 9. De Javaan gelijk hij schijnt en is.
„ 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Serie III.

1. Over Ball en zijne bewoners.
[illegible]ing in Nederlandsch-Indië.
[illegible]riminaliteit in Nederlandsch-Indië.
4. Indische Scholen onder de Oost-Indische Compagnie.

No. 5. Nederlanders in Indië.
„ 6/7. Het Nederlandsch-Indisch Volkscredietwezen.
„ 8. Het leven van den Europeeschen militair in Ned. Oost-Indië
„ 9. De Slavernij in Oost-Indië.

N.B. *Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het INFORMATIE-BUREAU, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.*

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger der Vereeniging in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Soemenep (Madoera).

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Het Secretariaat-Penningmeesterschap der Afdeeling 's-Gravenhage is gevestigd **Heulstraat 17** (Hoofdbestuur).

BESCHIKBAAR.

BESCHIKBAAR.

Aan de Leden van „Oost en West"

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad" is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoopen te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,

2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

s DE UITGEEFSTER.